

A Polgár

A DEMOKRATA-LIBERÁLIS POLGÁRSÁG LAPJA

Előfizetési ára: egy évre 180.000 K. Egyes szám ára: 4000 K
Jugoszláviában 5 dinár, Ausztriában 5000 osztrák korona
MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON

FŐMUNKATÁRS:
VÁZSONYI VILMOS

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST VIII, FÓHERCEG SÁNDOR UCCA 19
TELEFÓN: JOZSEF 12-76

„Szocialisták és zsidók“

Irta: VÁZSONYI VILMOS

A régi népszínműnek két állandó alakja volt, akik a legény és a leányzó komoly szerepéhez a humort szolgáltatták: a zsidó kereskedő és a cigány. Az új népszínműnek, amelyet az egységes párt e heti vácseráján adtak elő, ugyancsak két rekvizituma van: a szocialista és a zsidó.

Az egységes párt egyik képviselője, aki Vicsiánék mellett az egységes pártban az ú. n. szabadelvű irányt képviseli, előadást tartott arról, hogy milyennek kell lenni a jövővel szocialistának és a jogszociológus zsidóknak és előadta, hogy milyen feltételek mellett hajlandó az egységes párt a fentidített két t. e. uraságnak békejótót nyújtani. Hogy e békejótó-ban mit tartogat az egységes párt, arról elfeledkezett megemlékezni, talán azért, mert már pusztán a békejótó feltételes felajánlását is magasztos nagyalkúságnak tartja. A miniszterelnök azzal adott jelentőséget ennek a különben mulatságos felszólalásnak, hogy ráírtotta a posztot a békeaktára és magáévá tette a vácseraszótok nézetét.

Szocialisták és zsidók! Milyen képtelen összerakása ez össze nem tartozó dolgoknak! A Szociáldemokrata Párt politikai alakulása, egy elvet vallók csoportosulása, párt, melynek megvan a szervezete, párt, amelynek nevében a szervezet által kijelölt vezeték illetékesen nyilatkozhatnak.

„Zsidók“ — ilyen politikai egységet nem ismerek. A magyar zsidókat politikailag senki sem képviselheti és aki ilyen pozitívában bocsát ki zsidó enciklikákat, bárki legyen, nagy-zási hőhörtan szenved. A zsidók — erisek meg azt végre — társadalmilag és úgy osztályokra szakadnak, mint az egész társadalom. A zsidó proletár, kispolgár, dolgozó középosztályhoz tartozó, nagyfokú, még pedig a képzeltbeli nagyfokú humoros osztály. — aki azt hiszi, hogy nagyfokú, mert aránykoronában számíthatva van 100—200 ezer koronája — és az igazi nagyfokú, akinek aránykoronában is hatalmas vagyona van. Ezek között a társadalmi osztályok között a zsidóknál talán még erősebbek és melyekben az ellentétek, mint a társadalom egészében.

Elmondottam már a fővárosi törvényjavaslat vitájában, hogy a fajvédők által sokat hányortogató zsidószolidaritást én soha nem tapasztaltam. A politikában megismerőzöttem, sőt néha a legrosszabb ellenséggem éppen a zsidók sorából származtak, akikben valószínűleg lehetett az a vágy, hogy engem ifjúkoromtól fogva megsemmisítsenek.

Nem azért hozom ezt fel, mintha ezzel valami is törődtem volna. Természetesen tartottam, hogy a zsidóvallású magyar polgárok különböző politikai pártokhoz tartozzanak és sohasem kívántam, hogy valaki engem csak azért támogasson politikailag, mert velem egy vallásos van. Elmondottam a legutóbb a nemzetgyűlésen, és csak ismételteltem, hogy soha zsidófelekezeti politikát nem csináltam és nem vagyok hajlandó a jövőbenem sem csinálni. Az én alapom a jogegyenlőség, az én erősségem a demokrácia. Kossuth és Deák hagyományai! Senkinek sincs jogja arra, hogy bennem a zsidókat, senkinek sincs jogja, hogy ebből a felekezeti szempontból gyakoroljon rámtan kritikát, se antiszemitizál, se filozofizál, se zsidóknak. Teljesjogi magyar polgárnak vallom magamat, aki véletlenül zsidóknak született, de templomán és felekezetének intézményein kívül a felekezeti szempontot nem ismeri.

Ebben a fővárosban, ahol 30 év óta dolgozom, a keresztényvallású kispolgárok ezrei és ezrei tehetnek tanúságot mellettém; az ő szere-

telük, amelynek melegét annyiszor éreztem és a politikailag velem szemben állott régi munkapárti zsidóvallású vezetők ádáz gyűlölete: egyaránt bizonyítják, hogy sohasem csináltam u. n. zsidópolitikát és sohasem tettem különbséget emberek között felekezetiük szerint.

Emlékeztek az 1905. évi téli választásra, ahol a Terézvárosban 44 órán keresztül folyt a szavazás köztem és a keresztény miniszter között. A szavazás nyílt volt, tehát ellenőrizhető. Reám több keresztény, mint zsidó szavazott: keresztény és zsidó kispolgárok egyforma dacossággal és kitartással állottak mellettém a három naptári napot elfoglaló szavazás és egy példátlanul heves gazdasági nyomás és a korrupció minden eszközeivel ellenem megvívott választási harc alatt. A másik táborban pedig ott voltak az előlelők, felekezeti különbség nélkül és a választás nyomán a békeizent ontott választási költségek szerény viszonyához újra gyarapodott a zsidó főnemesség, királyi tanácsosok és udvari tanácsosok száma.

És mindig büszkeségem lesz, hogy a kurzus tetőpontján, mikor a mandátumot visszaadtam, midőn programbeszédet nem tartottam, midőn, az országát is elhagytam; abban a kerületben, ahol a választóknak kétharmad része keresztény vallású, több mint kétharmad többséggel győztem titkos szavazás mellett a kurzus jelöltje ellen.

Lehet, hogy ez az én érzésem, hogy zsidó születés terhet nem érzem és sohasem leszek arra hajlandó, hogy „zsidó“ politikai legyenek; az én ifjúságom és későbbi cseletem erendően bűne. Egy kir. kath. főgimnáziumnak voltam tanulója, ahol buzgó katolikus tanáraink nemcsak szeretettel, de becsőzettel, egy klerikális munkás híresztelt tanárom, Kürtz Antal, amikor kitüntetéssel tettem le az érettségét, átölelt az ifjúság előtt, mintha fia lettem volna, és az egyetemen a nemzeti mozgalmakban, a magyar hadserőket folytatott küzdelmekben vezére voltam az ifjúságnak és a vígadó országos gyűlésen Irányi Dániel ölelt át egy ország szemelőtt. Senki sem kérdezte sem az iskolában, sem az egyetemen, hogy mi a vallásom, minden érzésem magyar volt, minden tudásom a magyar Corpus Jurisban és a magyar törtérelében gyökerezett.

A régi szabadelvűpártban és munkapártban ott volt a zsidóvallású magyar polgárok nagy része, a nagyfokúak majdnem kivétel nélkül. Mit törődtem én ezzel! Ifjúkorom és férfikorom java e párt ellen folytatott küzdelmekben merült ki, mert ez a szabadelvűség a maradásigot jelentette, a kispolgári tömegek elhanyagolását, a választójogi reakciót és a fokozatos, hétközi, demokratikus fejlődés megakadályozását. Az akkori egyesült ellenzék vezérlőbizottságba beválasztottam 20 évvel ezelőtt. Nem kérdeztek, hogy mi a vallásom, Apponyi Albert, Zichy Aladár, Rakovszky István, Kossuth Ferenc ott voltak a választásokon, amikor a főváros összes kerületei közül csak az enyém állott meg szilárdan a munkapárt rohamával szemben.

És nem kérdezte tőlem, hogy zsidó vagyok-e, boldogult királyom sem. Amikor Eszterházy Mária gróf kinevezésre terjesztett elő, azt mondta a királynak: „Oszintén meg kell mondanom, hogy Vázsonyi — zsidó“. Erre a király azt felelte: „Éz egészen mellékes, az a kérdés, tisztességes és megbízható ember-e“.

Ezért től el mélyeseg fellaborodással, amikor epigonok kényesebbek akarnak lenni, mint a Habsburgok és ha zsidóvallású polgár csinál politikát, benne csak a zsidó létjűk. Visszaütöttek a fenyegetéseket, és úgy mint a jövedelutót, a szelvényk-vállveréseket és a nyilat tanácsokat. Se antiszemitizál, se filozof-

izál, se zsidóknak nem adok arra jogot, hogy u. n. zsidószempontokat vegyítsenek kritikájukba. Már Klebelsberg Kuno gróftól olvastuk nyomtatásban az oktatást egy felekezeti lapban a nagyrövidű zsidó közönséghez. Az oktatásnak az volt a lövege, hogy a zsidók kövessék ama herosok nyomdokait, akik mindig munkapártiak voltak. Kövessék a Wahrmannokat! Hát könnyű volt a Wahrmannoknak a kormányt támogatni, mikor az a kormány emancipálta a zsidókat. Már nehezebb volt mikor a recepciós kérdésében a kormányörök ellenléte került a jogegyenlőség érdekében. Akkor a Wahrmannok súlyos vereséget szenvedtek egy fiatal ügyvédjelölttől. Örököző büszkeségem lesz, hogy a mélyen tisztelt zsidó notabellik bizottságában végigváltam az alázatosság szemlém, amely el akarta alkudni a vallásfelekezeti jogegyenlőséget, a recepciót. En-ott, a legzsidóabbabb gyűlésekben én, a szegény fiatalember nem protektorok, nem klenséket kerestem, hanem engem koporsó-míg kísérő ellenségeket.

De merre vannak a Wahrmannok lesztizmazói? És merre vannak sok más opportunizálnak a gyermekel? Az opportunizmus nagy-szerű diadalt ült bennük. Ok a jogegyenlőség kérdését röviden és velősen megoldották, amikor előbbiek maguktól a stigmat.

Hát azért, mert én nem hagytam el hitemet, mert megmutattam azt, hogy miniszter és titkos tanácsos lehettem hitohagyás nélkül, azért, mert az én fiam utánaem vagyott nemigen, örökölt, de öröklően fogja fűrhetetlen lelket: azért joga van mindenkinek arra, hogy belémtrőljön sáros eszmáját és bennem a zsidót lössa akkor, amikor minde, idegemmel és minden lehettemmel magyar voltam, mikor ez nem volt divatos?!

Aki engem csak azért szeret, mert zsidó vagyok — ne széressen! Aki engem csak azért követ, mert zsidó vagyok — ne kövessen! Aki bennem csak azt az értéket látja, hogy zsidó vagyok — engem ne magasztaljon. A gyűlölet elfogadom ezen az alapon is, de szeretetét és támogatást ilyen alapon nem kérek! És mindig toladóknak fogom minősíteni, ha valaki azon az alapon, hogy velem egy hiten van, hogy azért, mert pártjára kel a zsidóknak, nekem tanácsokat osztogat, hogy a politikában mit tegyek, vagy mit ne tegyek. A politikában nekem csak egy a vezérfonalam: a jogegyenlőség és a demokrácia! Aki a politikai felekezeti szempontból bírálja, az antiszemita alapon áll, még akkor is, ha zsidó vallású volna. A jogegyenlőség szempontja az, ami lehetetlenül teszi, hogy demokratikus felforgás ember a kormányt támogassa. Valóban, nagyfokú vakmerőség, amikor a kormány, mely a numerus clausus fenntartja, amely Wolffék támogatását elfogadja, amely Vicsiánékat pártjában bent-hagyja, amely a fajvédő igaztást nyugodtan túri: diktatóri hangon követeli, hogy ott minden zsidó vallású magyar polgár támogassa.

Hiszem akkor meg Kállay Tamás felfogása a legerkösebb, aki azt a tanácsot adta a zsidóságunk, hogy egyáltalán ne politizáljon.

Amde azt kérdezem: hogy lehet bűne a zsidóknak, ha egyik vagy másik politikai, aki véletlenül zsidó vallású, a kormányának nem tetsző politikát csinál, ha nem erőnye és mentése a zsidóknak, ha a sorából származó politikai — szerintük — helyes úton jár. Az egységes párt szerint a zsidók csináltak a forradalmat és a bolsevizmust. En, a „zsidó“ politikai, szemben állottam a forradalommal. Az utolsó perig küzdöttem ellene, eskühhöz híven hű maradtam királyomhoz, feláldoztam minden népszerepemet, hogy óvjak a forradalom és bolsevizta veszedelmét, külföldre kellett menekülnöm. A kormányosság leváltá-

A titkosság ellen

rában ott van boldogult királyunk levele, amely megasztalja szolgálataimat és a diadalmas forradalom könyvében ott vannak a dokumentumok arról, hogy ki hagyta el utolsónak a süllyedő hajót. Használt-e az én áldozatom nyilatát a zsidóknak? Mondották-e elég enuk az egy embernek a cselekedete annak megcsófolására, hogy a zsidók csinálták a forradalmat és a bolsevizmust!

Akik tolongtak a Nemzeti Tanácsnál, akik háziak Károlyi Mihály diadalmozgásánál, meg nekem sem bocsátottak meg, letartóztattak a határnál és arra kényszerítettek én, aki ellenforradalmár voltam a forradalom előtt, hogy újra elhagyjam az országot.

Az Isten szerelméért hagyjanak fel már végre az örökös zsidózással! Ha az antiszemitizmus erre nem hajlandók, ez érhető, hiszen ez az ő politikai életük, de mit zsidóznak olyan urak, akik szabadelvűeknek vallják magukat; mit szaglósszák a politikuskok felekezettét, u. n. filozofizták, sőt maguk egyes zsidók is! Az opportunizták a forradalom alatt is kormánypartiak voltak és szerelmüknek már újra kormánypartiak lenni. Az opportunizták a forradalom alatt reakciónarúsnak tartottak és ma hűles főfényét tekintenek reám, ki a jogegyenlőség kérdésében alkut nem ismerek.

A másik front felé

MINDIG AZT HITTEK, hogy a kormánypart liberálisnak eszik kormánypartilagból szavaztak a numerus clausus ellen — most már azt is tudjuk, amit ok még nem tudnak, amit Bessenyei Zénó még nem tud: hogy meggyőződéséből szavaztak így. Wahrmann Móról beszélnek — alapjában azonban nem Wahrmann Mór felett éltek, hanem az a másik típus, amely a régi anakodásúvilág pipafüstjéből avval a kedélyes jelszóval lépett ki, hogy ő az az ember, „aki szeretné látni azt a kormányt, amelyet ő nem támogat”. Most a kormánypart — úgy látzók — eljutott oda, hogy szeretné már látni azt a zsidót, aki a kormányt nyíltan támogatja; arról van szó: hogy úgy mondjuk, a politikai héliázsidó zsidó elméletéről... arról, hogy bizonyos zsidók zsidókedéséről lehet beszélni — a jogegyenlőség kérdéséről azonban nem. Mikor a nyolcvanas években egy dumantúli vármegyét felírt a képviselőházhoz, hogy a zsidók jogait függesszék föl, Jókai Mor fulmináns beszédet mondott, ilyenképen: „nem a zsidókról van itt szó, nem róuk beszéltek, de szó van alkotmányunk alapjáról, a jogegyenlőségéről... amikor 48-ban szabadságot mondunk, egyenlőséget és testvérséget is mondunk...”. Hát ma nincs zsidókedés — a jogegyenlőség kérdéséről van szó ma is, s ez a probléma teljes súlyában, konoklyóságában, lepakítáhatatlanságában fennmarad még akkor is, ha Bessenyei Zénók külön-külön magukhoz emelnek minden „jóérzésű” zsidót; ha kormányfők, politikusok kényesleg- vagy gyorsaságuk nyújthatják azt, ami tételes törvényben gyökerező jog.

MOST MÁR IGAZAN VÁRJUK, történelmiül várjuk azt a bizonyos egyezsákos törvényjavaslattól, amely a rossz funkciók megtagadástól, Meltóztól, emelkezni — a székesfőváros törvényhatóságának újjászervezéséről” szóló törvényjavaslattól vitájára és arra is, hogy milyen hódolatlan fogadtat a belügyminiszter Wolffék módosításait. A hetedik szakasz vitájának mellékhatásaitérén folyt be a főkézideg: Vázsonyi azt indítványozta, hogy választó-jogot kapnasson mindenki, tekintet nélkül arra, hogy benne van-e a nemzetgyűlési választók névjegyzékében: amennyiben a választójogi kellekeknek különben megfelel. Akkor ezt leszavazták, később azonban egész mese- és mondatok alakultak ekről, hogy ez az indítvány mégis megvalósult, de úgy, hogy az Heinrichék győzelme legyen. Irazán nem bántuk akárkiné a győzelme, — a fő, hogy megvalósuljon és ez különösen most tartjuk fontosnak, mikor látjuk az új névjegyzékeket.

A kormány számára, amely végre Wolffék kívülről támogatott bizalmának is élvezetében van, kezd fontosabb lenni, hogy a megszavazott javaslatból ne engedjen, — mint az, hogy kinek a számára engedjen. Úgy látzók, Bethlennek nem érik be azaz, hogy Heinrichék támogatják őket, — még ünetlen támogatást is követelnek, nemcsak meghódolást a szabadelvűparték, hogy ok Wolff ellen is teljes erővel harcolnak — annál kevésbé hajlandó a kormány, hogy e harchoz még ő adjen hozzájárulást, minciót, dícséregést és zsidótl. S a ezek emberek rá fognak jönni, hogy a Vázsonyi indítványát nem Vázsonyi miatt szavaztatta le a kormány, hanem — énzelen reakcióiból is ha taktikázott, nem arra gondolt, hogy Heinrichéknak használhat az egyezsákos, hanem arra, hogy Wolfféknak ár. Ami igazán nem olyan komplikált valami, ha meggondoljuk, hogy Heinrichék maguk sem tudják, hogy (például) a titkos szavazás dolgaiban kiük állnak közelebb: Bethlenhez, vagy Wolffhoz. Legfőbb ideje, hogy megint jelentkezzék az a teljes férfiú, aki már egyszer megmagyarázta Heinrichéknak, hogy ő (már mint Heinrich) ezenelhetetlen, tüzes, komoly elenéz, akár tejszik neki, akár nem, akár támogatja a kormányt, akár nem.

Messze, rég mult világokból, a háborús politika paleontológikus korszakából áttódott vissza egy hang az egyezsákos párt vacsoráján: gróf Bethlen István hangja. Valamikor azt mondogatták hogy „nem lehet ott folytatni, ahol elhagytuk”. — gróf Bethlen István valóban nem ott folytatja, ahol elhagytuk, hanem ahol — kezdjük. Csodálatos a reakciónak és a radikalizmusra, és a háborúnak, forradalomnak és ellenforradalomnak borzalmas trilógiájából nem szür le mást, mint hogy a titkos szavazás a legnagyobb átok, a felforgatás eszköze.

Újat a titkos szavazásról tulajdonképen nem lehet mondani, — tout est dite, mint a francia mondja: mindent elmondtak már; mindent elmondtak már mellette és mindent elmondtak már ellene és egy évszázad poémáinak az eredménye az, hogy a titkos szavazás mindenütt: tény, csak minálunk nem.

Gróf Bethlen István mostanában folyton Angliára hivatkozik, ami a jelen esetben például érhető volna, ha Angliában nyílt szavazás volna, de Angliában is titkos a szavazás és

az angol példából ép arról győződhetik meg a miniszterelnök úr, hogy a titkos szavazás annyira nem jelenti a radikalizmust, hogy mellette konzervatív többség is lehét.

Am tessék összehasonlítani egy konzervatív többség morális alapjait ott, ahol a szavazás nyílt és ott, ahol a szavazás titkos. Angol konzervatív példákról beszél a miniszterelnök és elfelejt, hogy a legnagyobb angol választójogi reformok konzervatív államférfiakhoz fűződnek. Mi nem győzzük ismétlni, hogy boldogan ériük be a szabadságjogoknak avval a mértékével, amely a konzervatív Angliában uralkodik; amit Bethlen István konzervatív politikának mond, az reakció, és Angliát ép az óvta meg mindig a megrázkódtatásoktól, hogy konzervatív politikája is a haladás eszköze volt.

Az angol konzervatív politika: fők, Bethlen István konzervatív politikája pedig olyan mozdony, amely csupa fők. Gladstone mondta egyszer, hogyha barátai vagyunk a politikai haladásnak, kell, hogy elsősorban önmagunknak haladásnak legyünk barátai — Bethlen pedig ép önmagunk haladásának ellensége, hihetetlen alkalmazkodó képesség van benne, de nincs benne reformképesség.

Hozzá tud simálni Gömbös Gyulához és hozzá tud simálni ha kell: MacDonaldhoz, ok, alkalmazkodik a kiszáradáshoz és alkalmazkodik egy progresszív világ-helyezethez ép úgy, mint a világpolitika konzervatív aramfényéhez: a magyar demokrácia követelményéhez azonban ma ép úgy nem tud alkalmazkodni, mint ahogy nem tudott a múltban

és alapjában ma is ott tart, mint a világtörténelem legnagyobb katasztrófájának előestéjén, amikor még azt hitte, hogy a négy vagy hat elemis választójog réséin fordulnak be azok a hullámok, amelyek szécsapsághatnak a történelmi Magyarország felett. Ezen a ponton nem ismer tréfát: sokkal politikuskus ugyan, hogy alkut se ismerne, valójában azonban itt egy megesonatosodott meggyőződéssel állunk szemben s e sorok írójá nem gondolja, hogy csak párturalmát félti a titkos választójogtól, sőt meg van győződve, hogy Bethlen ma ellenzéki pozícióiban is megostromolná a titkos választójogot.

Meggyőződése változatlan, csak érvei változnak,

amint hogy az Andrássy pluralizmus és szintén nyíltszavazás választójogi tervezete óla folyton változnak a titkosság elleni érvek: kezdődött azaz, hogy „a jellemmel” nem fér össze, aztán rájöttek arra, hogy mégsem lehet jellemtelenség mondani Európa összes népeit, tehát jött a második érv, amely „a közjogi alapot” féltette a titkos szavazástól, majd a harmadik, a legitimerebb... Most egyszerűen csak annyit mondanak, hogy a mai helyzetben ez valami roppant veszedelmes volna, veszedelmesebb, mint bármely más helyzetben, hogy miért, azt nem kell hozgatni. Valamelyik történetről azt mondja, hogy minden század önmagát tekintti a világ első századának és minden politikus azt hiszi, hogy ép akkor vannak a legrendkívülőbb viszonyok. Bethlen túlságosan akadémiákon gondolkodik a liberalizmusról, a konzervativizmusról és megfélekedik arról, hogy Angliában — amelyet oly sűrűn idéz — ezek nem principális választóvonalak, a nagypolitika terén, inkább csak dőlőkör, amelyek hegyeket és vízeket szelnek át, anélkül, hogy léteznének. Gladstone, Burke, Canning, lord Brougham, lord Derby, lord Lytton az egyik táborból ment át a másik táborba. Az angol konzervatív politika sem kevesebb jogot, sem a kisebb jogegyenlőséget nem jelenti és konzervatív történetről Pollard írja, hogy „a választójogi törvények észrevehetőleg segítettek megoldani a

régi ellentétet az egyén és az állam közt azáltal, hogy az összes egyénekkel befoglalták az államba s ezen reformok nagy értéke éppen abban áll, hogy azok az országok, a politikából való kiküszöbölésére törekedtek”. Majdnem azt mondták, hogy az angol konzervatívok nem reakciónarúsnak, hanem — bármily furcsának látszik is — szocializtikusan álltak szemben a liberalizmussal, a laissez faire ama kegyvelenséggel ellen harcolva, amelyek veszedelmét még Stuart Mill sem ismerte fel. És nálunk körülbelül a szocialista népgyűlöletben lehet hallani olyan beszédet, amint Angliának konzervatív miniszterelnöke Dierac mondott: „A Parliamentary Reform Act azon feltévéshel indult ki, hogy a nép nagy többsége konzervatív, de ha én azt mondom, hogy konzervatív, akkor azt mondom, hogy... birtokában vannak a személyes jogoknak és szabadságoknak, mint bármely más ország aristokráciája. Vanak politikai jogai és egyéni szabadságok. Csodálatos-e hát, ha van bennük végy emelni és javítani állapotukat! Október, ha mi arra kérjük a törvényhozást, hogy álljon mellettük küdelműkben míg a birodalom jötte megengedi.”

Az angol konzervatív politika erkölcsi hatalmát ép az teszi, hogy a titkos szavazás sem akadályozza meg annak győzelmet. Nem fél az angol konzervatív a titkos szavazástól, ellenkezőleg, a szavazásnak ezt a teljes szabadságát olyan biztosító szellemnek tartja, amely megvéd minden veszedelmesebb radikalizmustól. Körülbelül úgy is áll a dolog, hogy

a konzervatív politika nem veszt semmit a szavazás titkosságával, a radikális politika pedig nem nyer vele semmit, csak az ország nyer vele, amelynek alkotmányos védelelpei ezáltal mélyebbre és mélyebbre ereszkednek.

Úgy látzók a miniszterelnök úr azt hiszi, hogy az a nem tudom hány millió szavazót, amelyből Baldwin hatalma kibontakozott az urnákban, az egyezsákos pártacséts az angol választások eredménye azt az üzenetet jelenti a reakciónak, hogy: rajta!

Nagyon nem úgy áll a dolog és ha néhány hónappal ezelőtől baloldali barátainkat figyelmeztettük arra, hogy ne alapítsanak politikát arra az egy tényre, hogy MacDonald győzött, mert hiszen akkor néhány hónap múlva esetleg alhozzuk fel alkalmazni politikájukat, hogy Mac Donald megbukott, — most a kormány” kell erre figyelmeztetni. Baldwin győzelmével szemben: mert az angol konzervatív párt igazán nem forogt fel úgy, mint az itteni konzervatív politikának hátsó összeköttetési vonala. Azt mondta a miniszterelnök úr, hogy soha még olyan ugrás nem volt a választójogban, mint nálunk, hát ez igaz, soha és sehol nem volt olyan ugrás — visszafelé — mint amilyen a Friedrich-féle választójogból a régi, félig nyílt választójogra való visszatérés. Oh igen, előre is volt már egy nagy ugrás, előre is, de nem Bethlen István alatt, hanem 1848-ban, mikor az 1848. évi V. t. kétszázszáz kiváltságos választó helyeti nyolcszázszáz választót teremtett és azt is csak egyelőre, mint a törvény bevezető kijelentése mondja: „indítványon a következők rendelkeznek”. 1848. mávét kellene a következők rendelkezni, konzervatív érdek, hogy minél demokratikusabban fejeződjék be, mert konzervatív érdekek tekintetűk a Bethlen által idézett Angliában is, hogy a választók száma 1872-ben majdnem megduplázódott. Ma a titkosság ellen harcolni azaz, hogy az ország nem alkalmaz rá, súlyos támadás az egész magyarság ellen, mert azt jelentené, hogy ami a földkeresség minden modern államában jó volt, az minálunk halálos veszedelem. Felfordulástól fél a miniszterelnök úr s titkos választójogban s csak arról az egyről feledekzik meg, hogy az 1918-as felfordulás előtt nem volt a választójog — titkos. Az ellenzék nem feledekzik meg arról s ép a nyugodt, békés és zavartalan demokratikus fejlődés érdekében ragaszkodik a titkossághoz.

Polónius.

Aforizmák és képek

Vázsonyi Vilmos beszédeiből

Ha köztársaság az országban és keressük a cselekedeteket, mindennél szabadulni körmendotól, mellett reakciók cselekedeteket látnak.

Goethe híres regényében azt mondja, hogy szerény lélek bértelí azaz, hogy az inadtól nő másé, de — reá gondolt! A miniszterelnök úr szerelme Gömbös, de mégis a szabadelvűekre gondolt. És mily kézzel vonul régi Heinrich Ferenc ajkain: A miniszterelnök reagondolt!

Bethlen miniszterelnök azt mondta, hogy amennyiben Heinrichék olyan keresztények, mint ő, akkor ő viszonzza az udvariasságot és a maga részéről kijelenti, hogy viszont ő olyan szabadelvű, mint Heinrichék.

Rengeteg pör indul a Wolff-rezsim ellen

A kurzus B-listás áldozatai revíziót követelnek

(A Polgár tudósítójától.) *Wolff* — egyéb hasonló sikerek mellett — méltán dicsőíthetnek azal, hogy ők voltak az első, akik a legzömörösebb problémát: a B-listás kitalálták. A komján bukása után, mikor Wolff erőszakba, a polgárság tiltakozó kezének lefordulását bevonultak a városházára, első dolguk volt, hogy a nekik nem térsz érdemes, régi tisztviselőket, funkcionáriusokat, akik nem voltak hajlandók Wolff kurzusigéit a vezér után kiáltani, eltávolították. A B-listás törvényre emelkedése aztán kapóra jött a liberalizmus tüzzel-vassal írtó wolffi magisztrátusoknak: fekete listára kerültek azok is, akikre még az igazoló — politikai magatartást kutató inkvizíciók sem tudtak még hamis véddel sem kitalálni.

Igy kaptak nyugodtat, vagy nevétségű összegű végkielégítést azok, akik fél életüket töltötték a főváros szolgálatában s helyükre — a hiány pótlására — „ideiglenes munkatárs”, „papírféles” címenek a kurzus emberei kerültek, akiknek legfőbb tisztviselői, tanítói stb. érdemük, hogy a kurzus megteremtésében munkálkodtak.

A főváros fekete listára került áldozatai egy ideig dermedve túszték a velük alkotóvett igazság-talanságokat. Újában megmozdultak az állásuk-

tól megfosztott emberek: szövetségbe tömörülnek a B-listások. Programjuk szerint

pontról-pontra, emberről-embere után jár-nak, hogy helyüket kikkel és hogyan töltöt-ték be.

Az adatokat hatalmas memorandumban Ripka első tárcák s amennyiben a kormánybiztos nem ad teret a revízióknak,

bíróság elé viszik az ügyüket.

Az eddig gyűjtött megdöbbentő adatokból következtetve a visszahelyezési pörök milliárdokra menő szubstanciájának és a kurzusgazdálkodás nyomozási költség deficitét még súlyosabbra növelik. A pörök legelőnie milliárdokat kitévő összeg mellett ugyan-csak a deficitet fogja növelni a B-listások helyébe alkalmazott kurzus-emberek végkielégítése is. A B-listások azonban nem nagyon bíznak abban, hogy Ripka elrendeli a revíziót. A perek beadásra készen állnak s a kurzus áldozatainak első célja: fekete listára helyezni a Wolffék személt, mely még most is akadályozza az igazságuk megtalálását.

Kik kerülnek a tanácsnokok közül B-listára?

Élet-halálharc a tanácsban — Kiket dobnak oda áldozatul?

A városházának legégetőbb problémája az ügy-osztályok összevonásának kérdése. Mindenki örül beszól és nagy az izgalom, ami természetesen is, hiszen magassaláltsú föltételek között sorsáról van szó és ismét sok élemler existenciájára dől össze.

Eddig a tanács amerikázott. Egyszerűen nem tárgyalták ezt a kérdést és január előtt néhány nappal megbetegedett a polgármester, megváltó tehát az ügyig arra, hogy a kérdést további intézkedésig le-veggyék a napirendről. Ezt a furcsa eljárást meg-utána a belügyminiszter és ráüzent a városra, hogy a nyilvános közérdekeltség miatt nem fogja tovább tární. Gyors döntést kér, mert ellenkező esetben maga fog intézkedni.

Mindazok a tanácsnokok, akiknek ügyosztályát másik ügyosztályba akarják beolvastani, már meg-kezdték a körútjukat és befolyos emberkének kilin-cselnek. Van olyan tanácsnok is, aki különböző tes-tületekkel hadászatkot hozal, amelyekben dolo-mentálják az ügyosztály szükségességét és azokat lerjesztéji föl a kormánybiztoshoz, illetve a bel-ügyminiszterhez.

A belügyminiszter sürgetésére végre a tanács is kerd már a leépítéssel foglalkozni. A nyilvánosság előtt csak egyszer tiltakozás lesz, a főváros tanácsa ki fogja fejteti, hogy az összes ügyosztályokra fel-tétlenül szükség van, a kulisszá mögött azonban meg fogják indulni az egyezkedő tárgyalások az egyes ügyosztályok, illetve egyes tanácsnokok érde-keiben. Azzal már tisztában vannak, hogy nem lehet mindazokat a tanácsnokokat elküldeni, akiknek ügy-osztályát megszüntetik, mert egyrészt tisztára vélet-lenül, hogy melyik tanácsnokot a polgármester me-lyik ügyosztály élére állított, másrészt pedig ezzel a rendszerrel a városnak igen érdemes múltú régi tisztviselői kerülének az uccra.

A tanács maga között már megállapodott abban, hogy a fiatal tanácsnokokat tessék a B-listára. Egy-ben nincs kétség, Zilahy Károly alpolgármester feltételeit átvéve a fővárosot, a harmadik alpol-gármester által minden körülmények között meg-szüntetik. Ebben sem jobbról, sem balról nem kétel-kednek és Zilahy eltávolításának jogosságát még jobboldalról is annyira belátják, hogy az elönte tererbe vett mentakézióiról még elve lemondják. Zilahy környezetéhez tartozó egyik politikustól hal-lottuk, hogy az alpolgármester meg lehet elégedve ezzel a megoldással, a kurzus biven íszett Zilahy Kis Jenőnek szolgálatáról, mert a kis hivatalnok-ból magassaláltsú alpolgármestert csúszl és olyan hallatlan nagy összeget fog nyugdíjban hízeni mint alpolgármester, amilyen fizetéshez mint kishivatal-nok hosszú ideig nem jutott volna hozzá. Ez az okos-kodás nagyon logikus, csupán az kétséges, hogy a főváros kétségeire bele fog nyugodni abba, hogy a közhöz érdekében elegendőig tartó jutalmazásban részesíték azt, aki tisztára politikai érdekekből anny ember existenciáját semmisítette meg.

Sokkal több baj van azonban már a tanácsnok-kokkal. A legfiatalabb tanácsnok Szabó tanácsnok-féregy, aki nincs is megválasztva erre az állásra és így könnyen lehetne egyszerűen visszamónstíni az előjárásokhoz, viszont azonban rokoni kapcsola-talán fogva erősen tartja a pénzügyminisztérium, másrészt pedig politikailag egyáltalán nem exponált tisztviselő, aki Szászorszki után az elnöki ügyosztályt elég pártatlanul vezette.

Közvetlenül utána Ján Barcsen Gyula tanácsnok, aki műszaki ember. Készenre van halálra von tette az állása, mert a műszaki állásoknál végleg meg sze-reteket semmisíteni, ámbar legújabb hírek szerint sikerült a kormánybiztos meggyőzni arról, hogy legalább egy műszaki osztályt fenn kell tartani.

1923 októberében választották meg Schöberl Ferencet, Borvendég Ferencet és Liber Endrét. Sor-rendben így kellene őket leépíteni. Schöberl Ferenc

nem is kerül el a sorsól, de Borvendég Ferencet szeretnék megmenteni, ami annál is inkább jogos volna, mert régi tisztviselő, akinek sokat előbb kel-lett volna tanácsnoknak lennie, mint Lobmeyrer-öknek, akik azonban mint kurzusisták megölték őt. A kormánybiztos különben igaz erős kötelekők fű-zik, mert mint gazdajári igazgatóknak, Borvendég volt a közvetlen főnöke.

Liber Endre feltétlenül megmenekül a lefejezés elől, mert a törvény értelmében, ha férj és feleség közítségviselő, akkor csak az egyiket lehet leépíteni. Liber feleségét már B-listára tették és ezzel Liber állása mentesült illyesfajta következmények alól.

A következő sorban Purcell György, akinek bizony befellegzett a városban. A tanácsnok érde is ezt, próbál mindenfélét, megmozgat mindenkit, de ille-tékes körök biztosra veszik, hogy ő lesz az egyik áldozat

Ha Borvendég is áldozatul esik, úgy a hatodik elbocsátandó Tilt Antal, a közlekedési ügyosztály tanácsnoka lenne. A városban elrejtette inkább Lobmeyrer Jenő tanácsnokot szeretnék feloldozni. Lobmeyrer kétségbe ellen a baloldalnak sem lenne hígfódsá, — mint a városban mondják — mert hiszen egyike volt a legelsőbb kurzusistáknak és Csilloriéknak mindenben késséges hírvék. Mint a szocialistákai osztály vezetője az elmúlt években nem csúszl semmi olyan rendkívüli, amelyet meg-mellett felszámolatlan és más álláspont elfoglalá-sára bírhatná még az ügyvezető „politikai objek-tíveket” is. Bizonyos privát természetű dolgok miatt a polgármester sem tartja már olyan erősen, mint eddig, úgyhogy kilencven százalékos erejéig biztos, hogy szintén a tanácsnokok B-listájára fog kerülni.

Számolni kell még ostegle azaz is, hogy az itt felsorolt tanácsnokok közül eszleg egy-kettő meg fog menekülni. Soron következőek Vajna Ede tanácsnok. Ede Endre és Orszay tanácsnok. Ede tanácsnokokra ugyancs áll, mint Borvendég. Régi érdemes ember, akit nem lehet egykönnyen mellőzni. Vajna Ede pedig azzal védik a tanácsban, hogy nagyon meg-tanulta a közlekedési dolgokat. Ezen a téren még ma sines telék megnyugvós, tehát könnyen nélkülözni, nem lehet. Inkább Orszay fejét hajlandók oda-dáni áldozatnak és azt hozzák fel, hogy a három műszaki osztály, Fock, Barozs és Orszay osztályát nyugodtan oldirgálhatná Fock Ede tanácsnok, aki egyrészt elismert szakember, másrészt pedig régi bevált embere a főváros adminisztrációjának.

Ezek a nevek vannak forgalomban és nem válszínű, hogy a főváros tanácsa magán az eleven vá-lasztalan, tehát az itt felsorolt „átalok” közül fog elcsúszni hat tanácsnok.

Az ügyosztályok összevonása körül is bajok van-nak, mert a tanács szerint a régi állapotba nagyon nehéz lesz visszahízni. Nem volt meg az első ügy-osztály, az ügyvezető elnöki és személyzeti, a há-mor mérnöki helyett egy volt, a tiszegyekid a köz-jogi és anyakönyvi ügyosztály tulajdonképpen az első ügyosztálytal volt hasonló munkakör, de nem létezték a viz- és vílágitási ügyosztály sem, amely mint másod elnöki osztály működött. A szocialistái politikai ügyosztályról Lobmeyrer uralma tényleg kide-ritette, hogy felesleges. A közgazdasági s a város-gazdasági ügyosztály munkakörét pedig annak idején a pénzügyi osztály látta el. A városban azzal érvel-nek, hogyha a pénzügyi ügyosztályban egyesítik is ezeket az ügyosztályokat, úgy nagyarányú szemé-lyeti spórolásról mégsem lehet majd szó, mert a munkakör annyira megnövekedett, hogy munkában leépítésről még beszélni sem lehet.

A tanácsnokokat azzal vigasztalják meg, hogy állásuk azért biztosítva van. Ha B-listára kerülnek, úgy részük elbírható lesz. A városban már értik azt, hogy úgy gazdálkodnak, hogy abból a közhözre ne sok profitot szedhessenek magának,

Azt mondják,

mi különbséget tessünk nagypolgár és kispolgár kö-zött. Nem. Mi, amit azt lapunk címe is mutatja, csak polgárt ismerünk. Nem a nagypolgárok, hanem a nagyképek ellen küzdünk, akik elvek elvárásait elvi magaslatai akarják helyezni és nagy képekkel mindig Mekka felé fordítanak, csak idéseket szerint más és más irányt felé helyezik el céljainak meg-feleltelen Mekkát.

AZT MONDJÁK, hogy ők, a fővárosi szabadelvű párt, a Wolffékból kiábrándult keresztények számára alakultak. Igazuk van, Vezető tagjai sorában tényleg ott údvészeltjük a kiábrándult keresztényeket: Ehrlich G. Gusztávot, Glückstahl Samut, Székely Ferencet, Dési Gézát, stb.

AZT MONDJÁK, mindig, hogy a zsidók egysé-gek és szolidaritások. Vajjon van-e ealahol is nagyobb ellentét, mint a tanulmánygy fiatal zsidók között, akiket a numerus clausus fenartó kormány kül-földre kényszerítve nyomorba túszt és tanulatlan öreg zsidók között, akik kiütelést és elmet fogad-nak el ugyanattól a kormánytól, mely fájtnak dip-lomát nem akar adni.

AZT MONDJÁK, hogy zsidókkal együtt nem ko-rondnak. Igy Gömbös, aki Budársádt ügyekkel és baráti részben „Fehérkőny”-vel, részben Tatin or-gyilokszökelettel áhajított korondni. És ezek még mindig a magyar lovagiaság nagyberlénk tartják magukat. Mindenesetre gratulálunk az új legitimis-tákhoz a pestvidéki fogház egykori lakójának.

AZT MONDJÁK, ha Ulain, Szeemerét, Bobulát fejteltetnek a lázadásra való szövetkezés vádjá alól, az ártatlanul vizsgálati fogáságot szenvedett Bobula Tiszsz jogosan követelhet ezért kártérítést. Bethlen István a minap azt mondotta, ha ő elmeni volna vallani, a per máséket végződött volna. Akik a per anyagát közlekedébről ismerik, úgyesíték már akkor is sejtették, amikor a tárgyalás folyt. Sőt. A miniszter-elnök árnak talán még annyira sem kellett volna exponálni magát, de ne beszéljünk most erről. Voltak ügyek, ahol gróf Bethlen István szíve nem tanuszkodni. A régi hírdetek jutott eszünkbe: „Leve-lesznapra háshoz kérések...” Igy, hogy itt néha légytelten volt valómása az ügy szempontjából. Az Utain-Bobula ügyben sojót kijelentése szerint per-döntő lett volna. Talán más fontos a miniszter-elnök árnak, mint a közlekedésügyek? Ez nem mérnök hírvék. És ezért csak az légytelzen tisztelt, a mi-niszter-elnök ár nyilatkozata után, ha a bíróság Bobula Tiszsznek kártérítést ítélt, ki feltevé eszét? Dáhnél Frigyes, a telekésül A vendégség, mint nyomozó hatóság? Az ügyész: Viszágábiró? Vagy a büntető törvényesül? A néhai vádoltak? A kihall-gatott tanak? Anny eszleg a jogerős ítélet után jelentkező per-döntő terhelő tanu?

AZT MONDJÁK: ők megbeszélőnk, ammissziát óvának az ellenkezők. Az ammisszió iránti kérvényt Russai Károly ügyvéd, mint fogadalmi prókátör nyújtotta be. De az ellenkezők nem ezeti ósz szán-dék, egyoldalú ammissziát nem fogad el. Ne csak balfele legyenek engedékenyek, hanem jobbfelé is, az ellenkék mellett adjanak kegyelmet néhány gyl-bosnak is. Talán így könnyebben menne a béke, talán így nem is lenne olyan harcias az egységek part.

AZT MONDJÁK, hogy ők a polgári frontot, a polgári egységet akarják és hirdetik. Nekünk nem szabad a szocialistákkal szövethetni a közbizabadsá-gokért, nekik szabad velük pártumot kézni a polgári demokrácia ellen. Igazuk van, ők az ömeretes pol-gárok és a polgári egység szent nevében óhajtanak pártumot kézni az orosz szovjettel, Kun Béla el-társával.

AZT MONDJÁK, a titkos választás nem felé meg a magyar nép nyílt és becsületes jelölésének. Ók a titkosválat csak külföldiemberek, alakulatok-ban, egyesületekben és saját meggyőződésükben sze-retik. A kormány politikáján és szándékai titkos, sőt titkosok, de államférfánál az szabad, az egyszerű választásnál nem. Lehet, azért, mert a választónak meggyőződés — szorintók — tehát nem kell tit-keznia. Mert úgy gondolják, ómaguk után itélve, hogy csak az kell titkolni, ami nincs.

AZT MONDJÁK, akiknek az Isten kihatalt ad, azt is adott hozzá. Ha a kormány gazdasági politiká-ját nézem, úgy látom, nem minden hivatal Istentől származik.

AZT MONDJÁK, nincs összefüggésben az ellen-kező passzívizálás és nem tendenciózus az, hogy idesebb gróf Andrassy Gyula levelet egykelt a hátdt mutatja a parlamentnek.

Janus.

Marica grófnő és Arvácska legsikerültebb híveitől hanglegemen kaphatók HANGSZER-OTTON Budapest, VIII. J. szől körút 9.

FEKETE MIHÁLY-nál

PAPLANOK 1300 darab french paplan darabja 180.000 K, gyönyörű mintás paplanok 370.000 K ért Sándor „ideál” paplangyár IV, Kammermayer Károly uca 1. (Központi Városház

A tiszti főorvos hetekkel ezelőtt megjósolta a vörheny-járványt

Történetek-e intézkedések a baj megelőzésére?

Az újszandó kellemetlenül köszöntött be Budapestre. A tiszti főorvos ez évi első heti jelentése megállapítja, hogy egyetlen egy héten Budapestben nem kevesebb mint 883 kanyarombetegség fordult elő. Hogy ez a szám mit jelent, annak jobb megvilágításra hadd mondjuk el, hogy az ez év első nem kevesebb mint 383 kanyarombetegség fordult elő. Hogy ez a szám mit jelent, annak jobb megvilágításra mondjuk el, hogy az ez év első hétét közvetlenül megelőző héten, a múlt esztendő utolsó hetében 219 volt a kanyarombetegségek száma, tehát alig valamivel több, mint az utána következő számnak a fele. Pedig a tiszti főorvos már ezt a kisebb számat is jelentékeny járványt jelző számnak mondotta, amint hogy a normális heteken alig 30-40 közötti járt valaha ez a szám, amely ma, most százakra szökkent fel és most már ott tart, hogy egy-egy utcán is megindulad már nemesse a száza.

Dr. Végli János tiszti főorvos már hetekkel ezelőtt is éppen A Polgár útján közölte a nyilvános-

sággal, hogy Budapestnek az idei télen el kell készítenie lennie arra, hogy a járványos betegségek a köztük éppen a kanyaró és a vörheny nagyobb számmal fog itt fellépni, mint a múlt esztendőben. Ez a jóvendőtől — sajnos — bevált. De mi úgy látjuk, hogy tán nagyon is bevált. Olyannyira nagyon, ahogy a tiszti főorvos ír tán maga sem gondolta. Fel kell tehát vennünk a kérdést, hogyha bizonyos volt, ha Budapest közegészségügyének legfőbb hivatalosa őrö tudta, hogy baj lesz, történt-e valami, sőt megtörtént-e minden, ami megelőzhető volt a baj megelőzésére, vagy legalább csökkentésére.

Ez a kérdés nemcsak a mulat illeti, de illeti a jövőt is s itt nem lehet elfogadni semmitféle mentesítést, még a szorongatás mostanában szokásos mentesítést sem. A szorongatott anyagi helyzet nem szabadonlévő a pazarlásra, már pedig egyenesen tekozsál, a legazonosabb tekozsál volna Budapest lakosságának előjövendő generációjának egészségével, illetéleg tekozsál.

A forgalmi adóból másfélannyt vesznek be, mint a földadóból

El kell törölni a kincstári házhazsoronrészesedést — Dr. Bródy Ernő előadása a Belvárosi Demokrata Körben

Bródy Ernő úr. volt nemzetgyűlési képviselő csütörtökön este felmentés kelt előadást tartott a Belvárosi Demokrata Pártna az adó-és lakáskérdésről. Megállapította, hogy a modern nödzás legfőbb kritériuma hiányzik: az hogy a társadalom minden rétege aránylagosan részesüljön a közérvelésben, progresszve. Ezt a fövet csak a személyi adózásnál, tehát az egyenes adóknál lehet érvényesíteni, holott

a magyar állam főbevételeit ma az aránytalanságot és a progresszivitást kizáró fogyasztási adók szolgáltatják.

A számlás első hat hónapja, májusától novemberig, megdöbbentő adatokat szolgáltat erre. Az egyenes adókhoz képest folyó be- az előirányzatnál, viszont a fogyasztási adóból a tényleges bevételek nagyobb volt az előirányzatnál. Számlájában az így fészt: Hat hónapra az előirányzat volt egyenes adóknál aránykorában 35.57 millió, tényleges eredmény 19.05 millió. Fogyasztási adóknál előirányzat 87.2 millió. Tényleges eredmény 118.93 millió. A fogyasztási adóknál tehát a tényleges eredmény közel 30 millió koronával multa felül az előirányzatot.

A fogyasztási adók okoztat elcsorban a drágaságot s közülük az élen első halad a forgalmi adó. Az egyenes és a forgalmi adó a számlás első hat hónapja alatt így viszonyul egymáshoz: Egyenes adóból befolyt 19.05 millió, ellenben a forgalmi adóból befolyt 49.075 millió, azaz kétszer 30 millió koronával több, mint egyenes adó.

Hat hónap alatt a forgalmi adó két és félszerannyit jövedelmezett, mint az összes egyenes adók. És a forgalmi adó egyezményében félv alatt másféltszerannyi jövedelmezést hozott, mint a földadó — egy év alatt.

A kereskedelem és ipar, a városi lakosság évek óta látvány a forgalmi adó reformját. A helyes megoldás a forgalmi adó eltörlése, a fogyasztási, közvetlen adók megszüntetése volna. Az idai konszolidáció akkor lesz itt, mikor nem lesz forgalmi adó. E pillanatban ez kivétel nélkül élt, minthogy a számlás műve ezen az alapon épült. Kivétel és megváltoztatható ebben a forgalmi adó reformja. Most úgy hiszik, hogy kontingensként akarják a forgalmi adót, de siessenek, mert mire meglossa a kontingensadót, megszűnik a forgalom. A forgalmi adóknak osztrák rendszer szerint való egyszerű bevezetése, hanem erkölcsi szempontból is. A forgalmi adóknak jelentős részét indánszerű a kereskedelem és ipart átlátszó az érdekeltségesség mecsarába akarta szilvesztelni, amelyből csak anyagi áldozattal lehet kikészölni.

A jutalékrendszer felnyitotta a korrupció szilijét.

A legitim kereskedelem és ipar érdekében égetően sürős a jelenlegi rendszer eltörlése és az osztrák rendszer bevezetése.

Ez után a lakásférdést és az ezzel kapcsolatos problémákat fejtegette. A februári bérnyed — ügymond — indozatóvá teszi a lakáskérdés tárgyalását és ennek kapcsán a legirgásztalanabb fogyasztási adó, a kincstári házhazsoronrészesedés eltörlésére irányuló mozgalom felállítását.

A számlási törvény ok nélkül kapcsolta be a lakásügyet az államháztartás egyensúlyának helyreállításáról szóló törvény indoklások kövébe. A számlási törvény semmi esetre nem volt hivatott arra, hogy a lakások és üzemeltetők felszabadít-

ásának határvidéjét megállapítsa. Ez a felszabadítás csak akkor következhetik be, ha építés által helyre- a kereslet és kínálat normális viszonyának előfeltétele.

1926 májusában ez, 1926 novemberében nem lehet szabad a forgalom.

A februári bérnyed alkalmaiból fokozott jelentősége van a szorósságnak. A papirkoronának a világméretben való értékesítés alapján a szorósság jelenleg 13.000 korona. Ellenben a kormány megjelölté felülről az 1924 augusztusra megállapított 17.000-as szorósságnak. A kormány azonban attörte az elvát akkor, mikor a románál a világméretben szorósságra helyezkedik. A lakosság keserves viszonyai között indokolt és szükséges, hogy a kormány

a lakbérletésztésit is a világméretben kurzuson megállapított tényleges szorósságot alkalmazza.

A kormány kötelezettséget vállal az építésre s törvényben határozta meg és jelelte ki az építési állapot.

Vagy el kell törölni a kincstári házhazsoronrészesedést, vagy pedig építésre kell felhasználni.

A kezdetben 26 százalékos kincstári házhazsoronrészesedést felemelték 60 százalékra, kifejezetten az építkezés előmozdítása érdekében.

Az ország azt léphetette a törvény alapján, hogy kincstári házhazsoronrészesedést csak azért kell fizetni, mert ebből építés és lakás lesz! Az 1926. évi XXXII. törvények két nevezetes újítást foglalt magában a lakok terhére. Míg addig a kincstári házhazsoronrészesedés százalékát az 1917-es alaphé arányában számították, az 1926. évi törvény ezt a negyedévi bér 25 százalékában állapítja meg. Nem fizet kincstári házhazsoronrészesedést az a háztulajdonos, aki egy vagy két lakrészt magában foglaló épületben lakik. Az egy vagy két lakrészt elfoglaló lakó fizet — de nem fizet a háztulajdonos. Ez a szociális igazság!

A számlási törvény előirányzata szerint 1924 két felében 11.6 milliót, ami 197 millárd 200 millió papirkoronának felel meg. Az 1925 két felévére előirányzat: 45.6 millió, ami 775 millárd 200 millió papirkoronának felel meg, tehát közel egy billiót.

Ha nem építésre használják a kincstári házhazsoronrészesedést, akkor ennek nincs létjogosultsága, nincs jogcíme, nincs alapja, nincs mentése, nincs magyarzata és akkor

a kincstári házhazsoronrészesedést el kell törölni.

A magyar törvénytervből ki kell szaktítani azt a lapot, mely az építési hozzájárulás esábtó című alatt róti külön kötelezettséget a terhek alatt leterkadó népre!

Dr. Bródy Ernőt lelkesen ünnepeleék a Belvárosi Demokrata Pártna egyebgyütt előkelő közönség magvas, tartalmas előadása után.

A kerületi választmány

Írta: Dr. MESSINGER HUDO

A nagyvárosok rohamos fejlődése, mely a XIX. század második felében európasszerte bekövetkezett, a modern és nehéz közigazgatási problémák egész sorozatát vetette felészre. A technika rohamos fejlődése nyomán járó általános művelődési vágy, a kultúrálabb élet utáni észón a nagy közletoke hajlaja a falvak lakosságát. Hiába szegülnek ellen a szűr törekvések apostolai, főven az óléso munkaerő elmozdítását, hiába adja ki a konzervatív franciá ministereknélk, Jules Méline híressé vált művét ("Vissza a faluba!"), az áramlat feltartóztatatlantlan. A múlt század vége felé már Nagy-Britannia lakosságának 77%-a a városokban él, Németországban a kisebb fejedelemeségek lokális fejlődése miatt még nagyobb az arányának. A közigazgatás kérdését már nem intézhető el a régi patriarchális alapokon, a helyi önkormányzatoknak már mindenütt ki kell fejlődniük a múlt század második felében, s a rég kinevezési rendszerét mindenütt felváltja a decentralizáció kísérője, a választási elv. Dr. Vázsonyi Vilmos már 1891-ben felismeri ennek szükségességét és remek tanulmányában („A választási elv a külföldi közigazgatásban” című munkája) az összes nyugati államok közigazgatási jogi fejlődésének mélyreható elemzésével mutatja ki a választási elv szükségességét, a polgárárgé minél nagyobb mértékben való bevonásának hasznosságát. Anglia, mely 1888-ban közigazgatásait újjászervezte, megteremtí a grófsági városok (county borough) típusát és Vázsonyi szerint minúszertí teremt úgy a demokráciá, mint a hatalmak szívalásztású, mint a közigazgatás egyszerűsítésének hármas szempontjából.

Az immár 53 éves fővárosi törvény elavultságát már 1899-ban behátta a kormány, de ahelyett, hogy gyökéren újállkotta volna, csak részlegesen módosította az 1893. évi XXXIII. tc. által, mely a kerületi előljáróságokról szól és életo kelti a kerületi választmányi torz, kezdetleges létezését.

A kerületi választmány hatásköre ma már idejártalma, komolytalan időtelést jelent eszpan, melynek pártát hiába keressük a modern nagyvárosok statútumában. Ugyanis az 1893. évi XXXIII. tc. és az ennek alapján kiadott szabályrendelet szerint a kerületi közigazgatásos nagyban hozzájárul a választmány, de hatásköre egészen korlátozott, szegényespolgárárgé, járdaölglási, épületvezdési stb. kérdésekre tartók ki, szval új kérdésekre, melyeket a hivatalnokai kar is egészen jól elláthat. Hogy milyen meddő a kerületi választmányok működése, arra nézve szabadon egy adatot felhoznom. Halmas János polgármester 1902-ben kiadott „Budapest szűkésfőváros közigazgatásai” című művében felemlíti, hogy míg 1902-ben a 10 előljáróság 419.213 ügyel intézett el, a 10 kerületi választmány 4510 ügyet. Az V. kerületi előljáróság 37.271 ügyet intézett el, az V. kerületi választmány 93 darabot. Mondanom sem kell, hogy ezen „ügyek” 99%-a sablonos szegényespolgárárgé volt. Tehát 219 kerületi választmányi tag, akik a lakosság ezrel bizalmának letéteményesei, éveken át néhány egyszerű akta feletl tanácskozik.

Most, amikor a főváros rohamos fejlődése folyón a fővárosi törvény újállkítás az érdekeltek homlokterébe lépött, de lege ferunda szólnán azt kell említenünk a decentralizáció fokozottabb érvényesítése és ennek kapcsán a kerületi választmányi hatáskörének korszerű kibővítése mellett. Angliában, amelynek nemcsak politikái, hanem közigazgatási jogai is mintaszerekek, már hiszen a polgárárgé sokkal régibb történelmi múltra tekinthet vissza, mint egyebütt, Angliában, mondom, a helyi önkormányzat keretét az idők folyamán egyre túszának, az a tér, amelyen az angol polgár a közletokek intézésébe helyelk, tetemesen nagyobb és hozzáfértezőbb, mint régebben.

A háború utáni időkben a főváros kerületinek helyi életo eszpan nem saját műrvében fejlődött ki. Rézsa van ebben a külvilágos megnehezítésnek is, de rézsa van benne annak a felozásnak is, hogy a polgárárgéknak támasztást kell, hogy a közletokekkel való neműrdözés bün a jelen, s még inkább bün a jövő generáció ellen. A kerületek ma már sok tekintetben ünlő életet élnek, s az ezúven érdekeltség, melyet a polgárok a lokális érdekek iránt mutatnak, elodzhatatlannal teszi, hogy ez az érdekeltség intézményileg is kifejezésre jussan. Paris kerületeinek külön polgármesterük van, s a világháború egyik legnagyobb hatalmú férfai, Clemenceau, az egyik párizsi kerület máre-i hivatalnokai emelkedett fel dntő tényező. A kerületi polgárárgé elevenen ható ereje kell hogy átszása a kerületi választmányi papirosintzményét is, mely kellő hatáskörhöz jutván, bizton hiszem, hogy nemcsak a partikuláris, de az egész főváros egyetemes érdekeinek is értékes előmozdítója lesz.

Nézzén a tükörbe, hisz Ön kövér!
 Használja a „VEGETIV FORTE” tablettát és oly karesé lesz mint barátja. Kapható békobeli minőségben „HUNNIA” gyógyszerértár Budapest, Erzsébet körút 56
 Egy doboz ára 21.000 kor. Teljesen ártalmatlan növényi anyagokból készül. Orvosok ajánlják

Egy adóalany keservei

Hadd kezdjem egészen az elején.
Már megszületésem pillanatában különös tehetőséget áramlott el. A báboaszony fölémél és sugárzó arccal mondotta anyámnak, hogy négy és féltizedt adogok. A kerületi adóhivatal kiküldött tisztviselője ezt az adatot odajegyezte nevem mellé, miközben lenyomott a kezemre a kezét.
Az újszülött tehercélőképesége hivatalból megállapított.

Tudni kell ugyanis, hogy én szülőkében, sőt pénzszülőkében születtem, amikor már a csecesemlék is négyes aranykorona adóterheléssel jött: a világra. Szegény jó anyám, még nem tudom megérteni, hogyan bírta ezt a súlyos terhet... A hatóság abban az időben külön Cuc-listás kivátalásokat vezetett ki minden egyén sültséhez, akiknek az volt a feladata, hogy az új emberkéket nyilvántartsák, mert gyakori volt az eset, hogy a rovasz szülők — félve az adótló — eltűntek a gyermekük megszületését, ami az általános morál szempontjából föltűnő eltiltendő dolog, mert az adónyilvántartásba fel nem vett gyermekek így módon az elembe való beíratásukig mentesültek az adófizetés alól.

Alig gügyögtem még, amikor így szól édesapám:

— Na, te hoztál, mikor keszed már beszélgetni az adóhivatalba azt a négyes és sörpált... Lassankint föléseperedem, ifjúvó szerdéltem és a négyes aranykorona is szépen serdült, növekedett. Komatos-kamatostul, jáltak azután zordon évek, amelyekről jobb nem beszélni (ebbe az időszakra esik házasodásom is, a jóval anyébből háború-ról nem is szóval, egész jött a hófehér galamb: a Szandás. Szélt szörnyűsághalás röpödté körül kopaszodó fejemet, majd a vállamra ült s ezeket a búdajos szöket turbókálta jülembe.

— Édes, aranyos, Pesti Polgár, kedves barátom, én a nagy magyar róvásról jöttem ide hozzád, hogy elborjadj nekad, milyen keserves a kizsákdó sorsa. Láttam a nyáron, mikor rosdáztak a fák a gyümölcs sülga alatt, mennyire kétségbe voltak esse szegények, hogy az a sok fene gyümölcs tömkereszi a fájkat, hogy a fák ezt nem bírják ki, hogy rengeteg külséggel tatarozni kell majd őket és halottim, amikor arról panaszkodtak a gazdászonyok, hogy az élekesési gondok tömkereszi őket, mert megint új eszükreket és kamrákat kell építenők, nem fer bele a termés a régiekbe. Olyan jó szíveem van, hogy nem esoda, hogy megesset rajtuk. Ezeket a szegény gazdákat anyi bá nyómja is neked, drága Pesti Polgár, nincs gondod se gyümölcs-fával, se eszűrel, se baromfival, se házival, te szépen élérez a kamrában, a te fád olyan erős, hogy még akkor sem szakad te, ha felülőrá né magad, a te jó feleséged nem rájga a fűledet, hogy épít még egy kamrát, mert a régiben nem tudja elhelyezni a lisztet, cukrot, aszirt, fűszereket, befőttet, szával nekad jól megy a dolgod, hála Istennek, hát légy jó hazafi, há lelebarát és szándjád meg a szerencsétlen gazdák...

Igy szolt a Szandás fehér galambja, majd lóláskodván, hirtelen megrázkódott, népjóletti véreséddé alakult az ő szerényen szteni kezdte a nyáját. Csak akkor eszméltem rá, hogy itt bizonyos célirányos aktó alanya vagyok, amely célirányos aktó a kösterhek arányosból vélesére és némely adózási rendelkezések humánus kiegészítésére irányul és így szoltam a szeretetreméltó véreséhez:

— Galambom... vagy galamb vagy — akkor mért tartózkodol a majámon és mért nem a dúcban?... vagy vérese vagy — akkor még barátságosan kérlek, repülj vissza gyorsan a népjóletti miniszteriumba, mert a távolléted alatt ott minden munka megakad, hiszen te vagy ott az inspiráció, az ihlet... te vagy a magyar királyi állami humanizmusnak... hogy is mondjam... kős- és gécepontja. Menj a göcödbé, édes jó véresém, vagy menj a dúcodba, édes jó galambom... de most aztán menj tisztán, mert úgyis jökevényben taládsz, éppen most számítottam ki, mennyibe kerül a háromszári kiegészítése ennek az ayórhirdetésnek... Szándjád Pesti Polgár a kereseti adójához kereset keres!

A vérese abbahagyta a majámon való adóhivatali tevékenységét.

— Nem azért hagynom abba — visongolt —, mert talán meghatótl... nem!... hanem azért, mert itt már nincs keresetem.

Szomorúan néztem rá:

— Szegény vérese... jól mehet neked is, mondhatom... Ha már neked sines keresetlédol!

Kinyitottam az ablakot. A fregol-madár kiszült. Magamra maradtam és eszembe jutott az a jellemző érzésed, amely a különféle népek pénzszerező módjait (fűteti fel). A német megvárónál (teredienem) a pénzt, a francia nyeri (pagnar) a pénzt, az angolészer eszindja (make) a pénzt, a magyar csak keresi a pénzt. Keresi és nem találja. A Pesti Polgár legkevésbé. S ha már nagygyenesen talát is, olyan letet az, amelynek nagyobbik felét a szandási kistértába kell beszolgáltatni.

Molnár Jenő.

Szemere Bertalantól Wolff Károlyig

A rendi országgyűlés több jogot adott a városi polgároknak, mint a mai

Nem jó visszanevegetni a múltba — ez volt a mult század harminces-negyvenes esztendeiben a liberálisok jelszava. Négyesszint gyakran vissza a múltba — sajnos, ez lehet csak a jelszava 1923-ban azoknak, akik felvilágosodottan, fejlődőnek akarják látni hazájukat. A mult harcos és művelő elme a jövőtől várta a haladást és mi, a visszafeléjövők korának fiai a múltban látjuk azt. Mert eszdelés, hogy a rendiség, a jobbgyűllag, az úrberiség korának menyiveli szabadevűbb volt a szelleme, meg konzervatívjai, sőt reakcionáriusnak tartott ökonzeratívjai is menyiveli modernebbek és mindemellett áldozatosabbak, önzelenőbbek voltak, mint a mai idők divatos frazíslovagjai.

Hogy már ez 1832—36-iki országgyűlés liberális pártja az eszűltésék, a halálöletés eltérése, a vallászsabadság, sőt az általános, tilkos választói jog alapján állott, az talán nem is olyan meglepő (bár ma 82 évvel később ez forradalmi programma lett), minthogy a nemesség rendi képviselői már részben felszabadították jobbgyűllagukat s önként vállalták olyan adókat, ami őket nem terhelte. Es mielőtt eszdelés az, hogy a nemesség még ezrel sem elégedett meg: áldozatosnak lette ki magát, forradalmi jellegű mozgalmakat indított azért, hogy minden adóban ő is osztozzon jobbgyűllagával és hogy azok felszabadulniuk teljessen az ő hatalma alól. Vajjon ilyen alitrimzus elképzelhető-e ma a kisést mai korszakában, mikor minden érekesoport azon marakszik, hogy még a saját adóját is másokba hátrésa át és a szerzett jogok sáncából is minél több kártérítást veltessek ki!

Legutóbb folyt példánl a fővárosi törvény vitája, ahol az egyik frakció a másikká litéltál abban, hogy minél inkább megszorítsák a jogokat. Ezzel szemben olvassuk az 1848 elei diéták joggyűléséről (még a március 15-ike előtti rendi Magyarországról), ahol a nemesség képviselői vetélkedtek a városi polgárokkal minél szélesebb téregeknek a jogelét és ahol még a legreakciósból felszólalások is radikálisnak látszóan nemek a Wolffok de az úgynevezett „szabadabb egységspártiak” mellett is.

Egy példa csupán már előlőjárás: mi azon veszekedtünk, hogy a városi polgárságnál 6 vagy 10 évi helybelenség legyen a jog alapja, akkor 75 évvel eszdeli a rendi követek pedig azon, hogy 1—2 évi helybelenség legyen az.

Mi azon veszekedtünk, hogy minél nehezebbé létessek a községi kötelekbe való felvitelt és hogy minél több itálók embert lehessen kitiloncolni; akkor, a rendiség korszakában pedig az 1848 január 23-iki kerületi ülés azt mondja ki, hogy külföldről betelepített gyárosok, kereskedők, iparosok ki nem utasíthatók üzleti gyakorlatukban semmi ok alól!

meg nem haborgathatók! — csupán azt panaszoitál fel ilyen helyesen több követ, mint Szemere Bertalan, Bernáth, Kende és Tarnóczy, hogy a bécsi kormány által ide politikai okokból ténylegesen telepített szövek nem akarnak megmagyarosodni.

Kassuth Lajos, Házmán (Buda), Szamrák (Beszterecbánya), Rengér (Szeged), Pázmány Dénes már akkor kivétel nélkül minden dolgozó vagy bármily én adott feztő városi polgároknak (katonák, rovatművelők, idegen honosok) kivételével választói jogot követeltek. Szontag Pál „Joggyengülés”-et emleget, Jovanovics (Temes) pedig a kor szögyendének nevezi, hogy lehet köteleesség jog nélküli.

Egy pár ellenvetés hangzik csak fel és ezek is mily „liberalizáló” a mai reakció szökönlataival szemben! Károlyi István gróf félti csak a gyors tempótól azt, hogy ez a polgárság uralma helyett a plutokrácia parvenüt uralkodra vezet. Asztalos (Mármaros) rohan ki az „iparúgók ellen, akiknek nincs hazája, mert a gyáros elviszi gyárát, ha beborul az ég, de a nemesség sem tudja elmozdítani a birtokát”. Csak Lipiay (esztergomi káptalan) fél attól, hogyha „nagyon kitör a joggyengülés, az nem fog szabadságot, anarchiát sem jelenteni, hanem sokkal borzastóbbat az anarchizálást is: — radikálizmust”. Somsich jósolja meg a proletáriátus felkereskedését és Lónyay Gábor látja úgy, hogy a város fogja adni a doctriánairakat, akik vagy forradalmat hoznak, vagy plutokráciát.

Es mégis Kossuthok, Justh, Bónis, Andrásy Gyula gróf, Lónyay Meyhéért, Pázmány Dénes és társaik gröznek, akik pedig nem szocialista agitátorok, destruktív tiltók, hanem a birtokos nemesség legelősi, legelőkelőbb és legesébb származási tekintélyei.

Felvetődik ekkor a szödkérdés is. Bohus (Arad) és Kossuth kórnek a szödk részére is választói jogot, Justh, Schrécs, Asztalos, Dessowfy Odón támogatják a kérélmot, de ezt elvetik a karok és rendek, mert Babonyi szöri előbb meg kell változtatni az 1848: 25. törvényelket és Somsich szerint nem lehet választói jogot adni addig, amíg törvény ki nem mondja az emancipációt. Itakószky Món (Liptó) firt felmánság beszédet a szödk ellen; Kende Zsigmond (Szatmár) jelenti ki, hogy „soha” és Károlyi István gróf fejezi ki felmánság a „népfajlat” szemben 29 megre határozta el 18 eleiben, hogy előbb emancipálni ki a szödket s csak ezután és ez alapon lehet választói jogok.

Hová jutottunk mi ettől a korszaktól! Milyen szödeltes a lezülles a rendi korszak konzervatívjától Wolff Károlyig, akiknek a szemében destruktív forradalmárok lennének annak a korszaknak reakciósi.

Kun Andor.

Harminc éve demokraták

I. DR. KÖRMENTI GYULA

(A Polgár tudósítójától.) A Demokráta Párt a dolgozók eszűdelével ünnepli fennállásának harmincadik évfordulóját. Nincs az országban egyetlen polgári párt sem, amely meg csak megközelítőleg is ilyen hosszú multra tekinthető vissza. A gombamódra szaporodó pártokcsák sokszor hangosabbak voltak a demokráta pártnál, beszéltek magukról, de végül is csakhamar elfűntek az ismeretlenség homályában. Ezzel szemben a demokráta párt három évtizeden keresztül sziklaszilárdan állott a helyén, mint ledőthetetlen bástya a reakció elleni küzdelemnek. Ha végigtekintünk azon a lelkes gárdán, amely Vázsonyi oldalán résztvett a demokráta párt megalapításában, mely szomorúsággal látjuk, hogy az öreg kölyök majdnem mind kidőlt. Csak egy-két heinek van már meg a régiak közül, hirtelve az elmúlt idők deszögéből. Ha szemlél tartunk a párt soraiban, alig néhány olyan embert találunk, aki 1894-ben és az 1895-ös nagy eszték idején már ott volt vezérünk oldalán mellett. Ezen kevesek között látjuk Dr. Körmenti Gyulát, aki három évtizeden keresztül fáradhatatlan munkabírással, jankadátlan buzgalommal és piratlan öntelenséggel vezt részt a demokráta párt vezetésében. Szerényesége révén keveset hallat magáról, de annál többet dolgozik. Mikor felkerestük, hogy a három évtizedes jubileum alkalmából mondjon valamit önmagáról és a párt keletkezéséről, szerényen el akarta magától hártítani az interjút.

— Harminc év alatti sohasem szerettem nyilatkozni — mondotta szelid mosollyal —, igazán most sem szivesen megyek a nyilvánosság elé.

Hosszas kapacitálást után végül mesélni kezdett a régi időről, a párt történelméről aranylappalról.

Megalakulása óta részvevők vezérünk oldalán a demokráta párt mozgalmában. Vázsonyinak már a véderőjavaslattól idején, mint egyetemi hallgató, oadaó neve voltam. Vile és a meghibédott Peto Sándorral egy évjáratban látogattuk az egyetemét. Később is, mikor már kibérültünk az életbe, állandóan érintkezünk egymással. A Demokráta Párt megalakulása úgy történt, hogy a VI. kerületi ka-

szinó, amelynek élén Radocza és Felekly Béla állottak, paktumot kötött a Polgári Párttal. Ennek vezetői abban az időben Róssavölgyi Manó, Ráth és Méry László voltak. Ezek az urak akkor azt hittek, hogy a paktummal már el van intéve a községi választások ügye. De nagyon tévedtek. A Polgári Pártnak azon a gyűlésén, amelyen Vile ismertette a paktumot és következőzösen a „megegyezés” szót használták, sorban felállottak Vázsonyi Vilmos, Sámegi Vilmos, Gál Károly és Wollák Soma és rámutattak a paktum örökösletlen voltára. Majd kivonultak a polgári pártból és megalapították a demokráta pártot. En is részvettem az alkalmában és már első alkalommal a választmány póttagja lettem.

Megkérülték még Körmenti dr-t, hogy mondjon valamit arról is, hogy milyen szerepe volt neki a pártban.

— Ha feltétlen kívánja, — hangzott a válasz, — hát emleghatom, hogy a választmány póttagjából csakhamar joggyűvé avanzáltam és ezt a tisztséget viseltem egy pár évet. Majd négyötöd éven keresztül mint főtitkár működtem, végül pedig másfél évtizeden át, mint pénztáros.

A képviselőtestületben hány évig volt bentl — kérdeztek.

Nevetve válaszolt Körmenti:

— Nem voltam én benn harminc év alatt egy pereig sem. Kilenc évig voltam póttag.

Azán tréfásan tetle hozzá:

— Amilyen szerencsém volt, sohse halt meg egy városatyá se, hogy bekerüljek a helyére.

Kedves és meleg szavakkal emlékeztet még meg ezután Körmenti azokról az örekekről, akik részvetők a párt szűléseánál, dr. Wilhelm Adolfról, Maros Sándorrról, Woll Miksáról, Székelyi Lajosról, Langstam Edórról és másokról, akik már több mint egy negyedszázad óta lelkes katonái Vázsonyi Vilmosnak.

Megkértek, hogy mondjon valamit a híres Hieronymi választásról és ezekről a dalás időről. — Erről beszéljenek a fiatalok, — mondotta nevetve Körmenti, — én már öreg esztár vagyok, elég, ha a legregibb dolgokról beszéltem.

BRONZCSILLAROK Redvező fizetési feltételek mellett **BÁN ALADAR** vásárolható **ANDRÁSSY ÚT 4. SZÁM**

A polgárság szervezése egész emberélelet kíván

Vázsonyi Vilmos beszéde a harminc éves demokrata pártról

A Központi Demokrata Kör szombaton, január 10-én tagváltó vasárnap rendezett, ahol az új tagokat dr. Szalai Mihály köszöntötte, aki többek között a következőket mondta:

— Kintart kell keresni ebből a mai sötétségből, amit a szövegek egyik mondatában az „ego sum via veritas et vita” mondatában talál meg, amit a szövegek költő a Merváviára értett. Ez a megvalósuló gondolat pedig az élet igazságát jelenti, ami nem egyéb, mint a demokrácia. A demokrácia az a gondolat, amely az embereket ösdióktól fogva egyesíteni igyekszik és a jövőben is erősebbé teszi.

Végigmeny a világtörténelemben a nagy kiválóságok, akik mind a demokrácia szolgálatában álltak és örünnének a kifejezés, hogy itt talál Vázsonyi Vilmost, aki tőle a felvonultatott csoporttól örökölte és vette magáévá a lelkesedést, az igazság érzését, a beállást és azt, hogy ennek a szegény, sültségsége süllyedt országának a népet szolgálja. És hiszi, hogy az az egy igazi ember maga köré tudja vonzani az igazság egész táborát, akik erőre, verhetetlen sereggel fognak küzdeni az igazsáért. — A régi és mindenkor megújuló örök igazság: a demokrácia nevében köszönti a Kör újonnan felvett harcosait.

Az új tagok nevében Zuckmann Nándor köszönti meg az időseket.

Utána Vázsonyi Vilmos emelkedett szószárra, aki a következőket mondta:

— Eszembe jut, hogy körülbelül most 30 éve annak, hogy ez a demokrata kör megalakult és akkor, 30 esztendővel ezelőtt valakörben Központi Demokrata Körnek nevezte magát, pedig akkor még maga volt a központ és a fókusz is. Ha visszagondolok arra az időre — fájdalom —, kovacs vannak azok közül, akik velük együtt annakidején ezt a kör megalapították. Nagyon sokan elhagyják bennünket azóta, nem úgy, hogy megvárják elvett hírdetését, hanem elhagyják a legfőbb lényegét, a módot, elhúzódnak az ólós szövegtől. És amikor ma arról beszélgek, hogy 30 esztendő annak, hogy itt kibontogattuk a zászlót, fájdalans, de mégis örömmel tölti el, hogy ezekről az elhúzózott bajtársakról megemlékezhessen, mert gyakoribb az az alakiáltságot foglalkozom, meg akkor is, ha csak emlékezősen feletem meg, mert annyi háseget, önfeloldozást, kötelességérzetet, lelkesedést és szeretetet, amit fölött láttam és éreztem, elképzelni sem lehet. Elmúriam ezekben az érzésekben, amúgy tesz, mint megfelnai a legmagasabb érdekekkel.

— Mikor visszapillantok erre az elmúlt 30 esztendőre, elsősorban ezeknek az elhúzózott bajtársaknak szentlem szavaimat és azt hiszem, kötelességem volna, hogy ezeket a bajtársaknak a nevét átvéve-évre ünneplésük keretében említsek fel, mert ezek a polgári erények, a kötelességérzet és önfeloldozásnak világos mintái voltak.

— Sokan vannak közöttük, akiknek nevét sem tudom és akikre mégis mélyrege hállával gondolok. Ezek az egyszerű, szürke közneműk voltak mindig a mai pártunk erőt. Mi nemcsak azokból állottunk, akik összejöttek a klubban, hanem állottunk azokból a nagyszerű, derék kispolgárokból is, akik sohasem jelentek, sohasem kértek semmit, még az ügyeket is maguk intézték el, szerveztek önmaguk; de ha jöttek a küldelmek, a harcok napjai, akkor eljöttek, tolongtak és megtették kötelességüket. Ahol érdemre néztek, ahol kintételesekről volt szó, ezek nem jelentek; de amikor harcolni kellett, lödültek felénk, áztak-fáztak, ott voltak hidegben, fagyban, melegben, megtették kötelességüket és aztán — egy kézzel után állítotték ismét az ismerettségbe.

— Ezeknek a nagyszerű kőkatolának, önfeloldozó atléteinek és kitűnő vezetőknek emléke kell, hogy éljen bennünk, ha mi tovább akarunk élni. En az új generációt nagyra becsülöm, az ifjúsággal a kapcsolat meg nem szakított, de ennek a pártunk olyan nagyszerű hagyományai vannak az önfeloldozásban, fegyelemben, szeretetben és ösztönzésben, hogy a gyűlölködésnek, visszavonulásnak, a kisebbségességben ebben a csúnya korszakában ezeket a nagyszerű erényeket mintaképp fel kell állítanom. Amint hogy az igazi kereszténység az öskereszténység állapotában, az igazi szeretetben és ösztönzésben nyilvánult meg:

ezeknek az első demokratáknak nagyszerű öszelátása, barátság, önfeloldozása, felegetése és harkétségbe mutatja meg nekünk, hogy milyennek kell lenni az igazi demokrata-
lénynek.

Amint hirdettünk 30 esztendővel ezelőtt — azt hirdettük ma is. A különbség csak az, hogy amit akkor hirdettünk, az akkor még új és merész újítás volt.

Ha valaki abban az időben azt mondotta, hogy ő demokrata, akkor azt azonosították a forradalommal

pedig — akkor még Belleten István nem játszott semmiféle szerepet. A mai fiatalok nem is tudja elképzelni azt a maradását és rövidlátását, ami akkoriban a budapesti városban és általában a fővárosi politikában uralkodott. Nem tudja elképzelni azt az érdeklődést, amely keresztülszötte Budapestet, azt a kiesinyiséget, ami akkor a fővárosot jellemezte! Nem tudja elképzelni, hogy akkor, amikor 1000—2000 volt egyes kerületekben a közéleti választók száma, az érdekesporok és a nagy kapitalista társaságok, akik akkor Budapestnek az izeit meg mint magánvállalkozók vezették, hogyan csináltak pártot magunknak odabent a közgyűlésben.

Ebben az időben keletkezett a mi pártunk, amikor még nagyon nehéz volt dolgozni. Akik utánuk jöttek, azoknak halvány sejtelmük sincs, hogy mi a magvetés munkája, mi azoknak a farmernek a munkája, akik az ördögök, a maradás és korlátosság öserdelté irják, kiszedik a köveket, megropszák a sziklát és aztán feltörik a földet, hogy megtermékenyítsék. Akik ebben a korszakban jöttek, miután már az a munkát már előttük elvégezték és azt hiszik, hogy ők értek el nagy eredményeket, ezekről mondatom, hogy:

„Ine ezek a legesodottabb papayálok, szajkók, akiknek mi felvagtuk a nyelvüket, akik a mi múltásaink nélkül nem tudtak volna beszélni; és az első, amit kijelentek: a lebecsülés és a háromkodás hangja volt.”

Ez alatt a 30 esztendő alatt élveztem ennek a pártunk ragaszkodását, harkétségét és támogatását a legsúlyosabb, legviszontagsosabb időkben. És akik a párttól távol voltak, sohasem tudták megérteni azt a sajtószereket kapcsolatát, amely köztöm és a párt között fonnal. Nem tudják megérteni, mert nem tudják, hogy az ennek a pártunk a tagjával nemtem fel, nem érik meg, hogy a kispolgári osztály és a közposztály engem mindig úgy tekinttek, mintha mindnyájuknak gyermeke lettem volna, mintha mindnyájuknak családijához tartoztam volna; nem tudják megérteni, hogy az az ember, aki gyermekkorában a szegény emberek gyermekeivel együtt játszott golyócskát az ucca porában és a szegény emberek iskolájába jár.

az az ember hánibáit esküt tett, hogy mind az az erőt, amit nyert életében, azoknak a bajtársainak adja vissza, akikkel együtt játszott az ucca porában.

— En nem vagyok mai gyerek, de vannak öregebb emberek, akik láttak, mint gyermekem, mint egyetemi hallgató, láttak az egyetemi ifjúság küzdelmeiben, ahol a magyarságról és a demokráciáról harcoltam egyszerre; úgy tekintetek, mintha gyermekük volnék és pályafutásomban, előremeteltemben, amely nagyon vadregényes és néha vadabb, mint amikor regényes volt, ők mintha a saját gyermekük pályafutását látták volna, mert mindabban, ami velem történt, egy kispolgár család történetét látták, mindabból azt az erőt, végzetlást merítették, hogy amint én fel tudtam emelkedni, úgy az ő gyermekük is felemelkedhetik; az én példám arra tanította meg az embereket, hogy az is előfordulhat, hogy valaki a testvéreit nem árulja el és a testvéreihez ragaszkodik.

Ez volt az eddigi életem és ez lesz a jövőendő életem is. — Ezt nem tudják megérteni azok, akik nem tartoznak a pártunkhoz és akik ma az úgynevezett polgári szervezkedésről beszélnek mindenféle. A polgári szervezkedés nem abból áll, hogy a választás előtt odaadnak egyes államférfiak, és a mások által egybehevitt gyűlésben a maguk beszédével megszervezik a polgárságot. Nem abból áll a polgári szervezkedés, hogy mint egy színész Szilveszter estéjén, elmondja a maga előadását és tovább megy.

A polgári szervezkedés egész emberi életet kell, hogy történjék

és nemcsak a nyilvánosság előtt. Azokat a politikusokat, akik csak a nyilvános szereplést, a csillogást, a fényt választják, akik státusférfiak akarnak lenni azokat én nem tekintem a polgárság szervezőnek, hanem azokat, akik csendesen, reklám nélkül dolgoznak napról-napra, hétről-hétre, akik elmennek kis asztaltársaságokba, kávéhá-akba, kocsmákba, akik személynél-személyre végzik a tanítás, a legyelmű munkáját egy emberéletet keresztül. Ez nem csillogó gyönyörű államférfiai munka, de — hasznos. A nagy bankó rendkívül impozáns dolog,

de az aprópénzre is szükség van; és aki spróprézre válna fel önmagát és polgártársainak all rendelkezésére, nem játssza a státusférfiát — bár játszhatna, hanem mindig a nép között, testvérei között mozog és

aki minden munkát elvállal, ha nem is jár csillogással, ragyogással: az elmondhatja magáról, hogy szervezi a polgárságot.

— Nevetek azon, mikor olyan urak, akik mindig egyszer egy esztendőben nyitják ki a szájukat, azt mondják, hogy ők a passzivitás ellenségei. Azt mondják, szervezik a polgárságot, amikor tulajdonképpen a rabizogatórítás munkáját akarják elvégezni. Voltak az elmúlt időkben úgynevezett néppel dolgozó vezetők. Mert vége, ha az ember épületet csinál, ahhoz téglát és kő kell! Mindenki a néppel dolgozik, a zsmokárság épügy, mint a demokrácia, a klikkek épügy, mint az a párt, amely demokráciának nevezheti magát. A különbség csak az, hogy az egyik felhasználja a népet, a másik pedig öntudatra neveli és szervezi. A mi pártunk fellépése előtt — elmondhatjuk — nyoma sem volt a polgári öntudatnak és polgári szervezkedésnek, de meg a szaktestületek és szakörökeltetsegek teret sem.

— Ők a polgárságot nemcsak öntudatra nem nevelték hanem a rabizogatórításra nevelték. Az volt a munkájuk, hogy egy érdeklátásának, kapitalista nagyvállalkozókat, liberálisták; és az a rabizogatórítás egészen külön irányt fejtődött ki. Emberekkel dolgozik a proféta is, emberekkel hirdeti az ígét, az agitátor is emberekkel dolgozik, embereket szervez, a rabizogatórítás is emberekkel dolgozik, rabizogatórítás ígét és eladja. — A szerelem magasztos érzés és van szerelem, amit köztünetek és ezek a szerelem köztüneti voltak a nagyurak számára.

30 esztendővel ezelőtt, mikor a kört alapítottuk, fiatal ember voltam és a körnek csak alelnök; az első elnöke Vámbéry Armin volt, aki odaadta a nevet és 3 évig elnökölt, amikor aztán átadta nekem az elnökséget. De engem már akkor, amikor elindultam, ugyanazok a vágyak és indulatok vezettek, mint ma. Mintha 30 esztendő alatt semmi sem változott volna meg.

Ugyanakkor a rabizogatórítással és kapitalista urakkal, illetve részben azok ivadékaival állunk szembe ma is, akikkel 30 esztendővel ezelőtt.

Lélekelő dolog, az ember egészen fiatalnak érz magat, mikor régi ellenségeivel találkozik és lehet valami boldogabb érzés, mint mikor az ember úgy éri magát, mint 30 évvel ezelőtt! Akkor szabaddelveznek neveztek az ellenfeleinket és — ma is annak nevezik magukat! Úrés dolog, hogy éppen az az agyonkompromittált névvel veszik fel. Egész életem a szabaddelvért nért elleni küzdelemben töltöttem, amelynek reugetek sok van a rováson, amely később, mint munkáért, jelentékenyen részt vett a forradalom előidézésében politikai rövidlátással. A királynak népszerűtlenségével, amit kényserítették arra, hogy a választójog tekintetében megalkudjék;

ett a pártot legalább annyi felelősség terhelt, mint akik a forradalmat tényleg csinálták.

A finanszier-kapitalista alapján szervezett szabaddelvérséget, amely a korlátolt választójog alapján áll, amely a kispolgársággal és a dolgozó közposztállal nem törődik — a legnagyobb mértékben büntetés tartom és részeseim abban, hogy Magyarországon nem volt meg a lassú átalakulás, a szerbys fejtés.

A demokratikus ellenzéki blokk esztütőkön, január 15-én délután 5 órakor a Központi Demokrata Kör helyiségében ülést tartott, amelyen a blokk minden Budapestben levő tagja jelen volt.

Az elnököl Szilágyi Lajos bevezető szavai után Peyer Károly, Rupert Rezső, Vázsonyi Vilmos, Nagy Vince és Farlas István foglalkoztak a politikai helyzet egyes aktuális kérdéseivel, amely felszólalásokat a napilapok részletesen ismertették.

Fürdőszoba berendezések

autogeliszor és gázfürdő, kályhajavítások épületbádagos munkát

WIESEL ADOLF

VI, Vilmos császár út 47. Telefon: 91-20

Külföldi illatszerek és kozmetikai különlegességek

BALASSA HUNGÁRIA DROGERIA Budapest, VIII, József körút 13

Villányi pezsgő

(Eszterházy-Lippe herceg udo pincéje) 1911-es és 1913-as töltés.

Erkezett

800 text, lenvászon törő, a legprímabb minőség darabja 28.000 koronáért BELVÁROSI VÁSZAARU RT. IV, Kammermayer u. 10. (Evang. templom épületében)

Zongorát—Pianinót

no nagyon meg Reményi

elsőrangú zongora típéit meg nem létezőt Budapest VI, Károly uca 38. Hango 45, ívítés, vétel, csere, becsés, beraktározás

KÖZGAZDASÁG

A részvényesek elől 100.000 darab részvényt von el a Rimamurányi küszöbön álló tőkeemelése

Amerikai részvénypropaganda — a Kierészvényesek megkárosításával 15 milliárd az elvont részvények értéke

A magyar gazdasági életben mindenütt érthető feltűnést keltett az a hír, hogy a Rimamurányi Salgótarjáni Vasúti Rt.-nak sikerült a newyorki pénzügyi körök hozzájárulását megnyernie egy hatalmas aranyú, 3 millió dollár összegű kétéves kölcsön elhelyezésére. A Rimamurányi legutóbbi megjelent hivatalos közleménye szerint a nagyarányú kölcsön segítségével a vállalat létszámának beruházásokat akar eszközölni s így módon az üzemi kapacitását jelentősen fokozni. A dollárkölcsön, melynek összege magyar valutában 250 millió forintot tesz ki, mindenesetre igen szép keretbe egy ítélt, ami a magyarországi igen szűk keretbe szabott hitelviszonyok között mindenesetre a szenzációs eredményt. A kölcsön 30 év alatt fizetendő vissza s a kölcsönkötvények 7 százalékos kamatoznak.

A 7 százalékos kamatozás ugyan ilyen hosszú időtartamra némiképpen kedvezőtlen névellet, mintán pár év alatt a világpiacon egy olyan nagyfokú többlet állhat elő — erre nevezte már most is jelentkeznek egyes szimpatizánsok —, hogy a 7 százalékos kamatozás igen nagy tehernak fog feltűnni az esetleges jóval kisebb általános kamatlábak mellett. A Rimamurányinak azonban nyilván igen szűkös volt erre a pénzre s így a lehető, hogy még várta volna egy ideig, mikor jóval kisebb kamatozás mellett is megkaphatja volna a kívánt összeget, jónak látta, hogy már most feltörlesse az amerikai piacot.

Van azonban a Rimamurányi hivatalos közléseinek egy passzusa, mely bizonyára jórésben hivatalja ki a legélesebb kritikat. A közlés szerint ugyanis a Rimamurányi a tranzakcióval kapcsolatosan amúgy is igen tekintélyes részvénytelőtől (jobb 100.000 darabban fogja szaporítani s ezt a részvénytelőt egyszerűen az amerikai piacokra fogja továbbítani értékesítés végett. Szóval a Rimamurányi vezetősége nem elégszik meg a

dollárkölcsön révén befolyó 250 millióval, hanem még 100.000 darab új kibocsátású részvényt elvon a részvényesek elől, hogy — saját szavai szerint — a Rima-részvényesek Amerikában piacot teremtsen. Az így elvont részvények értéke — még a jelenlegi árcsúsz, 150.000 koronás kurzus mellett is — 15 milliárd koronát tesz ki.

Bizonyára joggal kérdehetik a részvényesek, hogy mi szükség volt az amerikai piacok számára továbbított részvényeket éppen előlük elvonni. Miért nem enged át a többségi szándékát a maga részvénytulajdonosok 100.000 darabot erre a célra, hanem inkább felvélve a meglévő részvénytelőt újabb 100.000 darabot? A Rimamurányi még azelőtt álló bankcélektől megkötött megállapodásból, hogy a részvényesek részéről a szabad piacra s ezt továbbítva Amerika számára, de nem egy újabb súlyos csapást hoz az ügyre is oly mostohán kezelt magyar részvényeseknek.

A magyarországi vállalatok és pénzintézetek már évek óta teljesen komolytan üszögöltek a fellelkesztéssel szemben. Ha most megrendeznénk ismétlést is fognak a részvényesek a régi részvénytelőtől az elvont tőkeemelések alkalmánál, úgy ne csodálkozzunk a magyar gazdasági élet vezető felelőseinek, ha a magyar publikum a végleg eszmélt kap a hazai részvénytelőt s a tőzsdéi agóniára újabb szomorú fázisba fog elérkezni az általános közönyt miatt.

A Rima vezetősége a most kibontakozó tranzakció során a hivatalosan kiadott kommunikáció legkezelebbre színté személtalán milliókat jutott a sajtónak. Mindazonáltal a jogalkalmat súlyosan sértett részvényesek bizakodva várják, hogy a magyar sajtó tudni fogja a kötelezettség s nem fog teljesen szó nélkül elhaladni a Rimamurányinak a részvényesek egyszerű személtalán feltevéseivel szemben a határozata mellett.

„Breite“ és „lopás“-csalások a rendőrségen

Tömegesen felülvizsgálják a régi tőzsdéi ügyleteket

Egyik fővárosi tekintélyesebb nagybank ellen büntügyi eljárás indított, könyveket foglaltak le, rendőrségi létesítmények forrasztották, szóval olyan intenzív eljárás helyezték fel a bankra, mely a büntető törvény szigorú alkalmazását szokta megélni. A nagy tőzsdéi döntés és a rákövetkező bész után ez az első és elvi hozzászólás szempontjából is óriási börtönre eset, melyben fölfejtés folyt a hatóságok és bíróságok személtalán. Itt kell elhárítani a kérdéseket, vajon a tőzsdéi ügyletek elszámolásával jogszerű volt-e a „Breite“, vagy amint rendszerre vált bankozás kifejezését mondanunk szokták: a „lopás“ felszámítása vagy nem!

Egy vidéki földművelőcsoporthoz a nagybank, mely tőzsdéi papírok vásárlásánál a számadatok juttatásán kívül még a vásárolt papírokat is drágábban számították fel neki, mint ahogy a tőzsdéi vásárlás történt. Hogy a rendőrség ezen eljárását büntető törvények ellenében megítéli, bizonyítja az a sürgősen megindított nyomozás és annak eredményes lefolytatása.

Az így ezidig még nem nyert befeljeztést, de mindenképpen óriási börtönre, rengeteg büntület és a magánélet provokáció botrányát jelelhetik. Amit ugyanis a számbantörő nagybank eszelekedett, több száz más vállalkozás is megselekedte és tudni nem is tudunk, ha megáldották, hogy több száz esetben szedtek „Breite“ és „lopás“-tőzsdéi ügyletek elszámolásait.

Általános szokásá vált ugyanis, hogy a megbízások vásárolt papírokat a felvevők jóval magasabbban számították fel, mint a tőzsdéi vásárlás árszava volt. „Breite“ számított ki, vagy amint a helyi közlések talán mondani szokták: „lopás“. Hogy ezen eljárás minden esetben rendben, azt az illető vállalatok is érezték, amikor későbbi időkben már az elszámolás nyomatványon a tőzsdéi megbízást így nyújtatták: „Amennyiben önök értékpapírokat stb. stb.“ Ez a forrasztás ugyanis a befeljeztésnyújtás megkezdése előtt készült. Ha egy börtönben levő értéket valakinek „Amennyiben“, akkor későbbi felvevőnek árt számítható, mint amelyet el fizetnek. Másikét bíráló az ez eset, ha a cég megbízást kap, hogy bizonyos értékpapírokat a tőzsdén ügyfél részére „legjobb“ vagy „kiszámított“ vásároljon, mert a papír a rendelés idejében nincs börtönben, tehát nem is „süggelődik“. A rendőrségek által első esetben megindított

büntügyi eljárás azt igazolja, hogy a hatóságok ezen eljárás büntető törvények ellenében megítéli.

Amennyiben ezen felől az egész vonalon vizsgálódunk, akkor a forrásból rövidesen százezrek bizonyulnának a sok „Breite“ és tőzsdéi „lopás“ tettesek befeljeztésére. Azonkívül is sok ezer esetben kelne a felvevők jogtalannak számított üszögöltek visszatéríteni. Milliárdokra felelt az a összeg, mely így — talán jogtalanul — egyes vállalatok pénzeszközeibe vándorolt.

A megindított rendőri nyomozás tehát az a bizonyos első példa, mely a bész sokszor károsultainak még kellemes tavaszt is hozhat.

A kereskedelmi hitelek megszorítása. A pénzügyi kormányzat mániákus törekvése, hogy az állami apparátust minél szűkebb alapokra fektesse, tudvalevőleg azonban egyenesen író hadjáratot indított a magánvállalkozások ellen. A szinte abszurdumig menő adórendszer megalkotásán fölül újabban a pénzügyi kormányzat a hitelek megszorításával foglalkozik a gazdasági életet. A kormányzat nyomására vezethető vissza, hogy újabban az árváltozások mintegy 25 százalékát a Nemzeti Bank nem volt

FIGYELEM!

50.000 pár cipő, 4 pár csak 450.000 K franko!

Több nagy gyár füzetéktelepítését folytatni megígért kaptunk, hogy egy nagy tétel cipőt melyen az előállítás árán alul károsított. Eladó ezért mindenkinek — míg a készlet tart — 2 pár férfi és 2 pár női füzet cipőt erősen szorított börtönpap, legújabb füzetben bár, barna, vagy fekete galoschittal, nagy-szám szám szerint.

Mind a négy pár csak 450.000 K franko

Széküldi utamélt
S. Urbanecipőáruháznál áruháznál Kerkau Nr. 50
N. B. Meg nem felelt a számla bizonyíték, vagy kívánságra a pénz visszaváltás.

sehogysé hajlandó prolongálni. A kereskedők pedig szaladhatnak füzet-füzet megígért, hogy fizetést kötelezéseknek eleget töltsenek. Mindössze azzal a szerény kérelemmel fordulnak az illetékes miniszterhez, hogy miként akarták majd az állami apparátust felszűnt tartani, ha azoknak az állambalton az adózik majd sora beszerzésüknek az állambalton mostoha és doktrinár pénzügyi politikájára következ-tében!

A bűz karléra. A világ terménybörtön ismét megindult a hosszafolytatás s a kenyérmagvak ára szédítő iramban emelkedik. Persze magyarországi és indokoltak vannak bőven. Kicsinyek a készletek mindenütt, s az abnormalis árszázad után megint csak gyöngybe törmés lesz várható. Megindult tehát ismét a nagy harc, az emberi munka és kenyér-magvak értékelése között s az eredmény szokás szerint a munkajelöltöknél értékelésének alulmaradása lesz. A bűz ára ma már 600.000 koronára, több mint 40 aranykorona, tehát csaknem háromszoros a békeidőszakra. Hol vannak azonban a háromszoros fizetések a bekezdött viszonylatához képest! Az emberiség megint csak részabandul a drágaság orvoslásáért, de hol van az a Herkules, aki ezt a szörnyetgelet megélté! Talán Bethlen István Magyarországi! Aligha...

Sorra megszűntek üzemek a szénbányák. A befeljeztés piac egyre kisebb felvevőképessége, valamint a külfelet, főként porosz szenek óriási konkurenciája következtében a hazai szénbányák helyzete egyre rosszabb jellegűt áll. Az utóbbi hetek során mintegy 25 kisebb bányazetem szüntette be működését a mátravidéki szénmezőteleken s a nagy vállalatok is csak erős korlátozással — heti 3-4 napra redukálva — tartják fenn az üzemeket. Természetesen egyre jobban előtérbe kerül a kérdés, melyet mi lesz a szénnyel, keserűtíket vezeték a sokak. Az amerikai kivándorlás újabb színté a füzetvilágunk világába tartozik, az általános ipari pangás pedig szinte minden lefegyverezést elzár az általánosan vált bányászok s elhelyezkedésére. Vajon a mi providenciális készletekben annyira valószínűleg kormányzatunk rendelkezése végre valóban programmal a munkahelyek megőrzésére! Az általánosan vált szénbányázatokhoz s a nagy részvényesek majd csak segítettek magukon valahogy.

Báró Ullmann Adolf, a Magyar Államias Hitelbank érdemes vezérigazgatójának állapotaiban újabb ürvendés javulás állt be s mostanában már olykor az ügyel is elhelyezkedés keresésében ilve fogadja a bank ügyvezetésének jelentését.

Szó sem lehet a Kereskedelmi Csarnok és az OMKE felőléről. Egyre erősebben hontakozik ki a Kereskedelmi Csarnok közeli választási mozgalmá, mely tudvalevőleg az elmúlt év júliusi megállapítását körül fog folytatni a jú 29-án. Már megállapított, hogy a Kereskedelmi Csarnok tagjainak túlnyomó többsége osztályon Róler Zsigmondnak, a Csarnok honbiztosának, a választás elbírálására osztja, hogy a Csarnok legutóbbi irányítói személyisége eskis a Kereskedelmi felőlől választás s az OMKE-val való egyesítés gondolatát egyszerűsítendőkorra ki kell küszárolni a Csarnok felőlől.

A Gyógyforgászi Művek Rt. (IV. Szerb uca 8.) mely műfogalkatásokat gyárt tölmes és nemofelművel, valamint a dr. Fenyvesy Menyhért-féle „Bulmit“, mely a kausztot van hitava pótló, a melyet már a magyar klinikák is elismertek, az egyetlen Hymenú Ízom az egész világon, melynek felalálója a szentállás magyar fogász. dr. Fenyvesy Menyhért, aki mellett, mint a fémipari szakma kontinentális elismert kiváló szakembere, Norrey Zoltán, műszaki igazgató működik.

A tej, amiből van és még sincs

Láttuk, hallottuk, hogy megint baj van a tej körül. Kormánybiztosok mászhetekben ígértek kaptunk, hogy a tej árával fog valami történni, nemcsak a jegelés költségei tekintetében, hanem egyébként is. Azóta a kormánybiztos úrnak egyébre akadt gondja, a tej ára megmaradt az a közönség, ha tejt akar, fizetheti a tej régi árát és *Hitenként meg külön ezer koronát*. Másoké ugyanis nincs tej. A teljesarokban közlik a közönséggel, hogy a tej ára Hitenként 5500 korona, de az 5500 koronás tej — elfogyott, van ellenben máské, tel palackban, csakhogy annak az ára 6800 korona Hitenként.

Megkérdeztük a székfővárosi Központi Tej-hivatalt, hogy rendben van-e az így. *Moussong Géza* igazgató kijelentette, hogy nincs egészen rendben. A palackos ára csakugyan 6800 korona Hitenként, de jón Budapestre előt, úgyhogy semmi ok arra, hogy az amúgy is agyongyórtó szegény lakosságra nem muszáj és nem is szabad ráerőszakolni a jóval drágább tejet, sőt tituló: a máské elfogyott. A tejhivatal gondoskodni hajlandó, hogy az egyes tejtársulatokhoz olyan tejt kapjanak elemező mennyiségben, amilyent a vevőkörük keres. A közönség tehát csak forduljon a tejhivatalhoz, ha ezirányban valahol baj van.

A miniszterelnök elnöletben csak a titkos szavazástól. A választási biztosok Nagyatádon és Rétságán még a nyílt szavazástól is félték.

A Polgár-ügy tekintés, mint az apa a gyermekre. Ha pénz az eltarthatásra: tudja, hogy gyermek biztosítja az írgessége nyugalmát.

Déval Testvérek ezüstárugyár Rt. gyártmányai **Déval Jenő ékszerésznél** VIII. Rákóczi út 61 szám Kőszingben **Demokrácia pártfogóknak gyári árú**

SZÍNHÁZ

Altona

Márkus Emília a Magyar Színházban

Fazekas Imrét robbanó hatású drámáról ismeri először a közönség. Első hosszabbkeletű darabja a „Silvio kapitány”, melyet Csorotos Gyula társaságában írt, szép sikort hozott és a beavatóttak már akkor szélesebb koncepciójú, igazi drámát vár- ták tőle. Új darabja az „Altona”, nyíltlegesen je- lölje meg azt az utat, amelyen az a kitűnő szomá- r, ragyogó tollú drámaíró halad. Az „Altona” tökéletes színház. Alakjai színpadra termettek, érdekes mű- léteik lelelték a felmett és ragyogó dialógusai kö- zött az élet hűtő ereje csillag. Mi az Altona? Er- kölcösdramát Több annál! Tiszta és becsületos alkot- mással egy irodalmi iránynak, amely most van kiala- kulóban és amely a legkézenesebb problémákat tárja fel. Az Altona Hamburg matrozgyűlése vizs. Go- rruy szenyves házába, furesza figurák közé és mégis úgy éreztük, hogy ebben a házában igazi emberek lé- teknek. Igazán és művészi vonalban vezetett mesé- jét nem lehet pár mondatban visszazárni: izzó, süs- tőrgőz kattan ez a darab, amelyben emberi gondol-atok, vírgyak és akarássok izznak. Fazekas Imre, — aki ezzel a darabjával az első drámaírók sorába ju- tott, — szerencsés közel választotta meg a munka- társait. A Magyar Színház parádés szereposztásában személy Márkus Emília fellelése, aki Gorenő szere- pben monumentális alakítást nyújt. Bajor Gizl az ártatlan lány, Csorotos Gyula a züllött tengerész és Gombaszögi Ella egy vidám nőcske szerepében fe- nülhet művészi együjtést alkotnak. Tarnay rendezői munkája kifogástalan. A főpróba közönségre dermedt szemben hallgatók végig az előadást és percekig tapsolta a kitűnő művészeket.

* Az Alexandra császárnő előbb kerül színpadra Bécs- ben, azután Budapesten. Az Alexandra császárnő, Szirmay Albert új operettjét az Unioval való meg- egyezés folytán ebben a szezonban már nem mutatja be a Király Színház. Helvete egy külföldi operett majd egy revü követi a Marica grófnőt. Ugy értesít- tük, hogy a Theatere au der Wien megvette a darab- tól és mielőbb bemutatja. Így valószínű, hogy az Alexandra császárnő előbb Bécsben kerül színpad- ra azután Budapesten.

* Pécsi Erzsi helyett Hajdu Eta. Péchy Erzsi, a Fővárosi Operettszínház művésznője két heti szabadságot kapott, amelyet a Tátrában tölt el. Szere- pelt Hajdu Eta veszi át. Péchy Erzsi közvetlen a „Háló, Amerikai bemutatja előtti érkezik hazra és részt vesz a revü előadásain.

* A Délibáb a Vígsházban legközelebb pén- teken, vasárnap és hétfőn kerül színpadra. Főszereplők: Darvas Lill, Gassi Mariska, Gyöngyösi Erzsébet, Tarnay, Szerény és Bercey. Vajda Ernő világhírű vigjátékának előadásáról a bécsi lapok is a legna- gyobb elismeréssel emlékeznek meg.

* Illovay Rózsi, Kabos, Somlay, Gellért, Makláry estéről-estére viszik diadalra Lengyel Menyhért „Waterloo csatá”-ját a Renaissance Színházban.

* Rózsahegy Kálmán „A cigányban” Nemzeti Színház elfoglaltsága miatt vasárnap délután lép fel a Városi Színházban. A fő női szerepet ezúttal is Molnár Aranka, a Vígsház művésznője játssza.

* Fej vagy írás. Lakatos László páriát ritkító mulatószóró vigjátékát teljesen kézen a várja szombati bemutatását a Belvárosi Színházban. Az eredeti újdonság, amelyről igen nagy sikert remélnék, rendkívül gondos, kitűnő előadásban hozták színpad- ra a színház legkiválóbb művészeinek fellépésével. A vidám komédia egészen újszerű színezéssel is ad a közönségnek azaz, hogy egy személy kivételével, a darab összes szereplője kelts szerepet játszanak. A főszere- pben Tilkos Ilona, Mészáros Giza, Törzs Jenő, Kertész Dezső, Rabányi, Gárdonyi kezeiben vannak.

* Ki babája vagyok én, a szezon legmulatószóró- sabb iránca bohózat Tilkos Ilona, Tóth Böke, Ker- tész Dezső, Tarnay, Z. Hánel Aranka fellépésével szórda és csúfítottok a Belvárosi Színházban.

* Póstás Katica, Zerkovits Béla legnagyobb sikere minden este táblás házákkal a Blaha Lúza Színház- ban. Honthy Hanna, Somogyi Nusi, Rosnay Ilona, Boross Géza, Gózon, Helldi, Rott parádés együttes- ségben.

* Altona. Pénteken mutatja be a Magyar Színház Fazekas Imre Altona című színművét. A darab, amelytől a színház joggal vár rendkívüli sikert, olyan művészi és technikai előkészületeket igényel, hogy csak ritkán, a premier előtti napon a színház- nos tarthat előadást. P. Márkus Emília, Bajor Gizl, Csorotos Gyula ragyogó trüszia vezeti a pompás együjtést, amelyet Gombaszögi Ella, Simon Marosa, Tarnay, Vágó, Héthy, Abonyi, Abel, Kőműves, De- réky, Topolcsay nevelnek örökessé.

A MOZGÓKÉP-OTTHON PÉNTEKI PREMIERJE!

Szenzációs amerikai vigjátékosték!

2

SZIVECSKÉM

Amerikai vigjáték 8 felvonásban
Főszereplő: Laurette Taylor

2

HUMORSZANATORIUM

Amerikai vigj. 8 felv. Főszerepben Lloyd Hamilton, Mary Carr, Ben Alexander

Előadások kezdete: fél 4, fél 6, fél 8 és fél 10 órakor

* Asszonyáldozat mérsékelt helyárrakkal vasárnap délután a Renaissance Színházban, Georg Kaiser nagyhatalmú színművét a tavalyi bemutató szereplő- vel, Simonyi Máriaival és Társay újítja fel a színház.

* A Vígsházban pénteken a Délibábot, Vajda Ernő világhírű vigjátékát ismétlik. — Vasárnap délután az Úvegéj, Molnár Ferenc nagyhatalmú vigjátéka, kerül színpadra.

* A nótás kapitány — százados, A Fővárosi Operettszínházban pénteken ünneplik meg A nótáska- pitány századik előadásának jubileumát. Október 10-ike óta adják estéről-estére Farkas Imre pompás operett- jét, amelynek minden egyes száma gyors népszerű- ségre tett szert. Régen létközött énekes játék oly nagyon a magyar közönség szívéhez, mint ez az el- ragadó meséjű és végtelenül melódikus zenéjű ope- rett. A nótáskapitányt adják minden este, a premier ragyogó szereplővel és vasárnap délután is játsszák, még pedig mérsékelt helyárrakkal.

Cerele des Etrangers

VII. Erzsébet körút 53. Telefonszám: József 78-29
Igazgató: Kádár Miklós

Megérkezett Londonból a

„The 6 Clarions”

világhírű amerikai

JAZZ BAND

Esti 9 óráól Souper-Dansant
Világjárósai műsor

Kizárólag az éri közönség táncol!

Záróra hétfőn
reggel 5 órakor

5

* Táblás házak során jut el első jubileumához a Krizantém, Nádor Mihály diadalmas operettje, mely e héten ezombaton és vasárnap este kerül színpadra a Városi Színházban, a premier nagyszerű együjtésével: Alpár Gitta, Vigh Mani, Molnár Vera, Galetta, Sziklay, D. Arrigo és Szirmayval a főszere- pben.

* Egyetlenegyszer, pénteken kerül színpadra e héten Gerald költői remekműve: Szeretni... a Renais- sance Színházban.

* A Túl a nagy Krivádon pénteki repriájával a legvidámabb operett vonult be a Városi Színház szí- npadára, ahol pazar és friss kintőben, új, pompás zenészekkel gazdálkodva kerül fölül a közönség elé Farkas Imre diadalmas és híres operettje. A nagy érdeklődéssel várt reprián a darab eddigi 200 elő- adásának nagyszerű től duettje. Lakatos Ilonka és Tamás Benő mellett egész sor kitűnő és népszerű új szereplő mutatkozik be a pompa darab hálás szere- pben: Kolbay Illdik, Molnár Vera, Galetta, Er- zshy, Szirmay és Tarnay. A szenzációs láncokat Tamás Benő tanította be. A Túl a nagy Krivádon előadását hétfőn este megismétlik.

Harmale éves a demokráta párt: egész ember- ölt. Mégsem változhat meg, sem a programja, sem az ellenségre. Pedig közben nemcsak egy egész nem- zedék, de a tékép is megváltozott!

A lakásprobléma

nemesak a logyözött, de a győző és semleges államok- ban is megvan. Általában az 1917-es év tekinthető e kérdés nemzetközi szabályozásának kezdőpontjaként. Természetesen legtöbb államban törvények szabá- lyozzák a lakásügyet, melynek fő problémája a bérlő védelme, mellette az építkezés előmozdítása és a tatarozás. A legtöbb semleges államban még 1921 és- gen érvényben volt a védelem, nem siettek a felsza- badítással, mint nálunk, ahol oly különös érzékeny- séget tanusított a kormányzat a „magántulajdonnal” szemben. A lakáshivatalt csak mint bérügyeztető, vagy felmondások ügyében döntő hivatalat ismerik, tehát azt a funkciót töltik be a lakásügyi hatóságok, melyek nálunk bírósági feladattá lettek. A mi fogal- maink szerint ismeretes „lakáshivatal” ezekben az államokban nincs meg.

A lakásügyi szellemet ezekben az államokban ki- fejezi az 1923-24. évekbe alkotott finanszírozási törvény, melynek címe: „Törvény az ésszerűen bérkövet- lések ellen”. Ez a törvény az 1917-1923. években érvényben volt törvény helybe lépett, mely a felmon- dásokat és béremeléseket tiltotta. Az 1924. év végével a törvényes védelem lejár, de a jogtalan haszonzer- zés tovább is tiltva marad.

Franciaország is megvédi a bérlőt a lakásában. A béremelés nincs számszerűleg megszabva, de a jo- gosítatlan követelést a bíróság mérsékli. A bére- adók kedvét azzal lohasztja az állam, hogy az eme- lésből részesedést szed.

Hollandiában a bérket az 1916 január 1-i bér- kek szemben drágább lakásoknál 10%-kal, olcsóbbak- nál 20%-kal lehet emelni. A béremelés maximuma 37%, illetve 50%. Amsterdamban átlagosan 35% kal emelkedtek a bérkek.

Norvégában csak 1919-ben vált szükségessé a la- kásügyi törvény. A kötelező védelem csupán a három szobás terjedő lakásokra vonatkozik, a nagyobb la- kások tekintetében a községi hatóság döntése alapján terjed csak ki a védelem. Krisztianstaden az 1914 aug- 1-i bérkek 60%-kal emelkedtek. A tatarozást Norvégia- ban azaz kényszeríti ki a hatóság, hogy időnként ettől teszi függővé a további béremelést.

Svédországban van ugyan lakás-törvény, de a községi képviselőtestület kétharmad szavazattöbbség- gel a községre vonatkozólag megtagadhatja az ál- vetést. A norvég törvény az egyetlen, mely akkor is megvédi a bérlőt, ha a háztulajdonosnak magának van szüksége a helyiségre. A béremelkezés 50%.

Legszembényibb az állapot Svédjában, hol minden esetet egyenlően bírálnak el a hatóságok. Alapul, hogy a háztulajdonos nem szedhet több bért, mint amennyi a házába fektetett tőke méltányos kamatá- nak megfelel. Az új bérlő kérheti a bér mérséklését, ha igazolja, hogy a kedvezőtlen feltételeket azért fo- gadta el, mert felt, hogy nem kap lakást. Alapul felmondásokat a hatóság érvényteleníthet.

Spanyolországban átlagosan 10-20%-osak a bér- emelések.

Az albérletet minden állam ugyanabban a védé- lemben részesíti, mint a főbérletet. Svédországban a tiszta bér 0.2%-át lakásépítési célokra fordítja az állam.

Kiváncsi vagyok

Kiváncsi vagyok: Vajjon Lederer főhadnagy „sakterkesseli” vágta-e széjjel áldozatát?

Kiváncsi vagyok: Vajjon Genfben is bejele- nette-e a miniszterelnök, hogy a szocialisták paklum alapján jutottak be a nemzetgyűlésre?

Kiváncsi vagyok: Vajjon a király kinevezte volna-e üzböbst is Vassonyival együtt titkos taná- csosdát?

KAMARA

Előadások kezd-és: 1/5, 1/7, 8 és 10 órakor
Vasárnap előadások: 1/4, 5, 7/7, 8 és 10 órakor
Január 16-22-ig. Pénztől csütörtökig

A CSATA

Clzude Ferrere regénye 8 felvonásban Főszereplő: Sessue Hayagawa

A dalbetétet énekli: HAJDU ILONA, az Operaház művésznője

Bimbula, a szellemek kedvence

8 felvonásban

GÁSPÁR FÜLÖP
 Budapest VI, Hungária körút 72. szám
 Telefonszámok:
 4-68, 39-60, 60-21

Szállít **száraz tűzifát**
 7000 kalórián felüli **porosz szenet**
 Elsőrendű **retortabükkfaszenet**
 házhoz szállítva, fuvarokban, vagy fát és szenet egy fuvarban. — Vidéki szállításokat vagonfontelekekben is eszközöl

A cég 30 éves jó hírneve biztosítja a szolid árakat, a hiánytalan súlyt, a legjobb minőséget és pontos kiszolgálást!

Hitközségi

ősválasztás!

A pesti izr. hitközség választási bizottsága közhírré teszi, hogy az 1925. évi hitközségi tagok névjegyzéke folyó évi **január hó 16-ától**

választóképesseggel bíró hitközségi tagok névjegyzéke folyó évi **január hó 16-ától**

kezdődőleg a VII. dohányuccai templomportánál, a Rombach-uccai templomgondnoknál, a templomkörzeteknek: V. Csáky ucca 3, VI. Aréna út 55, VII. Bethlen tér 2, VIII. Nagyfuvaros ucca 4, IX. Páva ucca 39. szám alatti helyiségekben, továbbá a zuglói templom (VII. Hajtsár út 115-117), az erzsébetvárosi imaház (VII. Aréna út 7), a ferencvárosi imaegyesület (IX. Soroksári út 35), „Haladás” imaegyesület (VIII. Luther ucca 4) helyiségekben és a hitközség központi hivatalában (VII. Sip ucca 12. I. em. 20.) megtekinthető. A névjegyzékből való jogosulatlan kihagyás, vagy jogosulatlan személyeknek abba történt felvétele ellen, a felszólalások bezárólag **1925. január hó 27-ig**

nyújthatók be írásban a választási bizottságnál

VII, Sip ucca 12. I. em. 20

Hálószobák, ebédlők felszállított rakományban málygán tezszállítást árban kaphatók
 VII, Dohány u. 62 Löwy Testvéreknél Newyork palotái szemben

Márványírókészetek tálak és hamutartók

Telefón: 77-51 **Márványárú Vállalatnál**
 Vidékre is szállítók Budapest, VI., Róza ucca 51-53
 (Király ucca közelében)

SZAKORVOSI

rendelő vér- és nemibetegek részére
 RENDÉLÉS EGÉSZ NAP. RÁKÓCZI ÚT 32. SZ., I. EM. I. RÓKUSSAL SZEMBEN

Mindennemű
 gazdasági gépeket
 a legolcsóbban azonnal
 raktárról szállít:

Dénes B. rt. Budapest

Központi iroda:
 V, Váci út
 98

MINTANANTAR:
 Budapest VI, Vilmos császár út 61
 SURGONYCIM: „LEBERT”

STELLA SÜTŐPOR

Gyár: Rottenhiller-u. 46

Műbutorkiállítás!

Ür- és hálószoba különlegességek
 Hítelképeknél szeletelt képzőművészek
TROTZER ES WIDDER BUTORIPARI RT.
 Budapest VII, Wenzelsány ucca 18. sz.

ebédlőket, ariszobákat szalon- és klubgaranturakat, könyvtár- és előzetesrendezőket termékeiket árban szállít
 Ut: Sándor Ignác hűtőruhában, Dossawity ucca 13

Mechlovits Ferenc és Társa utóda

Fenyvesi Aladár

Műszaki hűtőlegességek:
 Nemez (fűt), esztaló, fűtő, központi- és polirozó összes anyagok minden célra. Galvanizáló anyagok és teljes berendezések. Csiszoló-gepek

Pórázat és központi iroda: Ausztriában:
Budapest, Baross u. 47 Wien, Baumgasse 1-2
 Telefon József 25-05 Telefon 3338-VI
 Sörgöncim Polifab Budapest Sörgöncim Polifab Wien

Bucarest, Strada Smardan 28
Kolozsvár, Str. Maria Regina 11

Fióküzletek
 Budapest XI, Dörmög császár út 23. Telefon 118-51.
 Miskolc, Arany János ucca 66. Telefonszám 1004.
 Szombathely, Erzsébet királyné ucca 43. Tel. 447

Olcsó szőnyegvásár

Somogyi Lajosnál, Dob u. 22. Holló ucca sarok

Szenzációs olcsóság!

80 cm széles tűzőszőnyeg 50.000 Ft. Ebédlő- és tűzőszőnyegeken nagy választék. **Klein Sándor** kárpitos-
 Kellék-nagykereskedő, Budapest VI, Teréz körút 1/a szám

Vasbútor, rézbútor sodróvagybetétek
 Klein Gyul. és Tsa
 vasbútorgyárban
 Bpest VII, Dob ucca 58

Tűz ellen biztos a harcod,
 Hogyha veszel **MINIMAX**-ot.

MAGYAR MINIMAX RT.
 VI, Róza ucca 85. • Telefon: 37-31.

Varrógépek, kerékpárok, részletfizetésre

legolcsóbbak **Welsz Bélánál** Budapest VIII, Baross ucca 60. sz.

Elsőrangú román import

bükk hasáb tűzifát vagonfontelekekben is

azonnal szállít:

PROSYLVANIA RT.

TELEP: JÓZSEFVÁROSI P. U. X. SZÁMÚ KAPU
 TELEFÓN: J. 90-72. KÖZP. IRODA: V. NÁDOR U. 21

Réz, vasbútor sodrony, agybetőt, gyermekkoscsik elismert jótékonyságtól fogva legolcsóbb **Hikker** gyárban, VII, Dohány ucca 6. szám. Telefon József 124-12

Ezüstárugyár

díszárugyak és ezüstszerszök dísz választékban, nyári árban és rendkívül előnyös fizetési feltételek mellett:
Schiefer Budapest VII, kerület Kazinczy ucca 14. szám. Telefon: József 153-28

PAPLANT

árban, minőségben, kivitelben a legelőnyösebben kapható **Blaunál**, VII, Király ucca 19. sz udvarban.

Háló, ebédlő,

ariszoba, meglepő olcsó árban
ORION, Andrassy út 52. Bejárati Eötvös uccában

Perzsa és gyári szőnyegeket

vesz és olaj **ANTIKARI RT.** (legolcsóbb Sternberg Z. J.)
 Dob u. 31. Kazinczy u. sarok Tel.: J. 733-87, J. 733-59

Villamos reklámokat készít

Dr. techn. Molnár és Szegő

Budapest VI, Hajós ucca 36. sz. Telefon: 135-88

POLGÁRI SZERVEZKEDÉS

DEMOKRATA NAPTÁR

Január 17. szombat.

Központi Demokrata Kör, Forbáth Sándor dr. humoros előadása (8).

Január 19. hétfő.

Józsefvárosi (XVIII.) Polgári Demokrata Kör. Elnökségi ülés (7). — Józsefvárosi (XVII.) Nemzeti Demokrata Pártkör. A tükörök kerületközi szervezetének értekezlete (4/7).

Január 21. szerda.

Józsefvárosi (XVIII.) Polgári Demokrata Kör. Ifjú Demokrata Kultúr-est. — III. ker. Demokrata Kör. Kereskedelmi és ipari szakosztály ülése (8). — Józsefvárosi (XIX.) Nemzeti Demokrata Pártkör. Tagváltó vacsora (8).

Január 22. csütörtök.

Józsefvárosi (XVIII.) Polgári Demokrata Kör. Választmányi ülés (8).

Január 24. szombat.

Az Erzsébetvárosi Nemzeti Demokrata Körben (XV—XVI.) este 8 órakor Dr. Kunos Ignác az újkori Stambul-ról tart előadást.

A Demokrácia Párt szervezetei

Országos Nemzeti Demokrata Párt (VI. Teréz körút 7. Telefon 25—10, 198—05).

Kelenfüldi-Lágymányosi Polgári Kör (Gellért kávéház, Telefon 3. 85—47. Pártnap: szerda).

II. ker. Demokrata Kör (II. Margit körút 40. Tel. 42—88. Pártnap: kedd).

III. ker. Demokrata Társaskör (III. Kulcsár ucca 1. Pártnap: szerda).

Belvárosi Demokrata Pártkör (Pártnap: csütörtök).

Lipótvárosi Demokrata Kör (V. Koháry ucca 4. Tel. 69—76. Pártnap: kedd).

Központi (VI. ker.) Demokrata Kör (VI. Teréz körút 7. Tel. 25—10, 198—05. Pártnap: szombat).

XI. választókerületi Nemzeti Demokrata Pártja (Teréz körút 7).

Külös Terézvárosi Demokratákör (XII. választókerület, Úteg ucca 4).

Demokrata asztaltársaságok: I. Reiss Dévid Asztaltársaság (Karikás vendéglő). — II. Demokrata Barátok Asztaltársasága (Központi Demokrata Kör, üzejevellet csütörtökön). — III. Ledermann Hér Asztaltársaság (Báthory kávéház, üzejevellet hétfőn). — IV. Bródy Ernő Asztaltársaság (Blaska vendéglő, Szív u.). — V. Turul Asztaltársaság (VI. Szondy u. és Felsőerdősor u. sarak, üzejevellet szerdán). — VI. Polgári Jótékony Asztaltársaság (Lorrana kávéház). — VII. Első Budapesti Asztaltársaság (Teréz körút 17. Könyves vendéglő, üzejevellet kedd).

Erzsébetvárosi Demokrata Kör (XIV. vál. ker. VII. Király u. 65. Tel. 3. 119—57. Pártnap: csütörtök).

Erzsébetvárosi Nemzeti Demokrata Pártkör (XV—XVI. vál. ker. VII. Damjanich u. 51. Tel. 3. 45—29. Pártnap: szerda. Társasvacsora: szombat).

Erzsébetvárosi Demokrata Kör (XVI. vál. ker. VII. Thököly út 80. Tel. 3. 81—24. Pártnap: szerda).

Józsefvárosi Nemzeti Demokrata Pártkör (XVII. vál. ker. VIII. Rákóczi út 41. Tel. 3. 94—03. Pártnap: kedd. Társasvacsora: szombat).

Józsefvárosi Polgári Demokrata Kör (XVIII. vál. ker. VIII. Déry u. 16. Pártnap: csütörtök). Minden hó első szombatján kultúrestély és társasvacsora).

Józsefvárosi Nemzeti Demokrata Pártkör (XIX. vál. ker. VIII. Baross u. 84. Telefon 3. 110—11. Pártnap: szerda).

Ferencvárosi Nemzeti Demokrata Kör (IX. Ferenc körút 1. Tel. 3. 49—73. Pártnap: és társasvacsora: csütörtök).

Külös Ferencvárosi (XXI) Nemzeti Demokrata Kör (Mészáros kávéház, Cihéi út 95).

Egyesületi Nemzeti Demokrata Párt.

Rákospalotai Nemzeti Demokrata Párt.

Pestszéchenyi Nemzeti Demokrata Párt.

Kispesti Nemzeti Demokrata Párt.
Monori Nemzeti Demokrata Párt.
Miskolci Nemzeti Demokrata Párt.
Győri Nemzeti Demokrata Párt.

Mi újság a pártkörökben?

— A Központi Demokrata Kör vezetősége elhalálozta, hogy tagjainak állandó családi érintkezése és az összejövetelek érzékeny ápolása céljából minden szombat este 8 órakor társas összejövetelt rendez. Az összejövetelen belépődji nincs, vacsora nem kötelező, de annak, aki vacsorázni óhajt, a vacsora olcsó árak mellett áll rendelkezésre. Megfelelés esetén ruhában. Az előkegér kéri a tagtársakat, hogy a fentemlített célok elérés érdekében ezeken a szombat este összejöveteleken családjukkal együtt okvetlenül megjelenjenek. A január havi összejövetelek programja a következő: Január 17. humoros előadás, január 24. politikai est, január 31. házi kabaré. Minden szombat este az előadások után zene és tánc.

— Előadás az álomról. A Lipótvárosi Demokrata Társaságban 15-én, csütörtökön előadást rendeztek az ifjúdemokraták, mely alkalommal Warkmann Tibor orvosnaghalgató tartott érdekes előadást az álom jelenségeiről.

— Vázsonyi Vilmos arcképe. Malt héten lelepte a nagyepósy keretek között a III. ker. Demokrata Kör Vázsonyi Vilmos arcképe. A jól sikerült portrét a Magyar Birtalan Főosztály alkotta.

— A Józsefvárosi (XVIII.) Polgári Demokrata Kör hétfőn, 19-én este 7 órakor elnökségi ülést tart, melynek tárgyszorátán a közgyűlés előkészítése és a vezetőség alapszabályzati áttervezése szerepel.

— Új demokrácia kör. Az Erzsébetvárosi (XIV.) Demokrata Kör választmányi Fábiny Béla nemzetgyűlési képviselő elnökével f. hó 9-án, ponton tartott ülésen elhatározta, hogy tekintettel a körben élő közgyűlési választásokra és arra a körkörülyre, hogy a XIII. választókerületben a demokrácia Pártnak igen nagy talaja van, megalakítja a XIII. választókerületi demokrácia körét, mely a XIV. kerület demokrácia körének része lesz. A kör szervezési munkáit Sebástya Ernő és Freund Dező társelnökök, valamint Lányi Géza dr. főtitkár vezetésével meg is indult és már folytak a tárgyalások az új kör helyiségeire néve.

— Az Erzsébetvárosi Nemzeti Demokrata Kör (XV—XVI. f. hó 14-én választmányi ülést tartott, melyen hozzáálltak a választások előkészítéséhez. Ezenkívül a választmány elhatározta, hogy teljes erővel folytatja „A Polgár” terjesztését érdekében a propagandát. Az ülés után társasvacsora volt, melyen Kautzka Dező húsznyugy gazdasági beszédében ajánlotta a tagok figyelmébe „A Polgár” és gyönyörű beszéde kapcsán újabb előzetéseket sikerült szerezni. Utána dr. Kiss Ferenc és Benedek Dező elnökök az összejövetelekre bízottak a jelenvoltoikat. Dr. Kócsk László és Kertész Imre felszólalása után még sokáig együttmaradt a lelkes társaság.

— A Lágymányos-Kelenfüldi Polgári Kör közgyűlése előtti január hó 28-án, szerdán este 8 órakor ülést tart, melyen Pócsk Csaba János elnök „Hogyan indítsuk meg a magániparkezelést” címen olvas fel. A társaságokért, előkezdőket szívesen látja ezen felolvasáson a Kör elnöksége. Belépődji nincs.

— Farsangi mulatság a Lágymányos-Kelenfüldi Polgári Körben. Az 1925 január hó 31-én, szombat este 8 órakor műsorral, tombolával és táncdal egybekezdött mulatságot könyvtárba szervezték a rendező Lágymányos-Kelenfüldi Polgári Kör Szervezőbizottsága 30.000 K. családjeggyel 60.000 K. Polgáriokért hiralapítványt a táncmulatság rendezésére.

— Szorgalmas tanultok felkészülése. A Lágymányos-Kelenfüldi Polgári Kör f. hó 14-én tartott ülésén a választmány a fűlök között elhatározta, hogy a f. évben is meg fogja folytatni azokat a közpéiskolai végbonyolítványt nyert tanulókat, akik a körébe tartozó, illetve ott kerületben lévő iskolákban a legjobb énekelőket tanúsították a magyar nyelv és irodalomra és a magyar történelmenben.

— A Budapesti III. ker. Demokrata Társaság minden második héten tartja az azok hozzájáruló által szép számban látogatott kultúrestélyi tart. Legutóbbi f. hó 12-én Bodó Rezső tükör konferenciára hívta szép sikerrel megkötött közre Budóék Roszi nagysikerű zongorajátékával és Bodó Ferenc két operavári előadásával. Kármendi Káro magas művészi tehetségre való szavalatával, Kravitz Vilmos németre fordított, Pócsk versék előadásával és Fűlök Márton vezetésével álló öttagú zenekar, a kerületbeli kultúrestélyt f. hó 26-án, hétfőn este 9 órakor lesz.

— Tükörök kerületközi értekezlete. A tükörök kerületközi szervezete f. hó 19-én hétfőn este 8 órakor a XVII. vál. ker. Demokrata Pártkör helyiségeiben (VIII. Rákóczi út 41.) értekezletet tart.

— Pártvezetőségi ülés a Józsefvárosban. A Józsefvárosi Nemzeti Demokrata Párt vezetősége Szombor Géza ny. államtitkár elnöklete alatt f. hó 12-én hétfőn értekezletet tartott, a hírvon XVII. XVIII. és XIX. vál. kerületek demokrácia köröknek tisztikarai jelenlétében, amelyen a közeledő fűlök választásokkal foglalkozott. Az elnök napirend előtt bejelentette, hogy dr. Hajós Marcell a párt elnöke iránykezelésére céljából a fővárosból távol van, ezért is

az ülésről kimentette magát. Fűlök Aladár párttitkár ismertette az elnökség javaslatát, hogy a józsefvárosi 3 választókerület a választással kapcsolatos szervezési munkákat együttesen végezze és hogy ezek haladéktalanul foglalkozó. Dr. Weiler Ernő, dr. Köröscsi Zoltán, Dévai Jenő, Freund Dező, Tomácz Ernő és Zimmermann Dező hozzászólása után a pártvezetőség kimondta, hogy a józsefvárosi pártvezetőség a szervezési munkákat elkezdéséig sürgősen szükségesnek tartja, miért is egyelőre a XVII. választókerület helyiségében pártirodát állít fel és megbízza Fűlök Aladár párttitkár a pártiroda vezetésével.

A pártvezetőség elhatározta még a közeljövőben kerületi nagygyűlés összehívását.

— A XVII. vál. ker. választmányi ülése. A XVII. vál. kerületi Demokrata Pártkör tolyó hó 13-án Weiler Ernő dr. elnökelte alatt tartotta meg január havi választmányi ülését. Az elnök megnyitójában vázolta a politikai helyzetet, a tagokat összehívására bízottára a közelgő fűlök választásokra való tekintettel és kéri ugyanezen oknál fogva a tagokat intenzívebb példétre. Fűlök Aladár főtitkár az elmúlt hónap eseményeiről számolt be, ésmertette a választmánnyal a párttársakat, mely a választási munkákat elkezdésére vonatkozott. Ezenben kéri a választmányt és a kör minden egyes tagját, hogy a választás megvalósulna a szent cél érdekében minden szellemi és erkölcsi erőfeszítést részt vegyen. Miután a választmány egyhangú lelkesedéssel Szemédec Miklós helyettes házgyógyor választotta, több kulturális egyesületnek szavazott meg havi támogatást, végül 76 új jelentkező tag belépését vette tudomásul. Ezután az új tagokat avató vacsora következett, amelyen Weiler Ernő dr. elnök megnyitói szavai után Fűlök János v. országgyűlési képviselő, társelnök tartotta tagváltó beszédét. Visszajelentést vettek a demokrácia eszmék történeti fejlődésére, a görög államalakulatról a mai társadalomig, vezérfontú a demokráciát jelölte meg. Bebizonyította, hogy a liberalizmus önzetlen, a cél szentességét átitatott barocsi művészet a demokrácia párt sorából kerültek ki. Az új tagokban lelkesen üdvözölte a nagy eszmék lelkes zászlótartóit. Utána Fischer Vilmos az új tisztek nevében tett fogadalmat, hogy azokról a magasosztás eszméket, amelyekről a demokrácia párt küzd a fűlök és a szövetett magyar néma érdekében, soha nem lelkendező erővel fogunk harcolni. Az est utolsó szónoka Kőröscsi Zoltán dr. volt, ki a politikai eszmékkel foglalkozott. Farsangi tréjának vezít, hogy a fiatal, lucros politikus, ki pályafutását a szűk jobboldalon kezdte és rövid időn belül a demokrácia pártján keresztül a széles jobboldalra jutott el, most kibővíteni kívánja hálóját, a kormányt támogató jól nevelt ellenzék jelmezét ölti magára és bátorságot vesz ahhoz, hogy pártunk vezérével, a szociálistáknal, 20 éves politikai múltú Vázsonyi Vilmost bűntudja. Figyelmezteti Rassay Károlyt, hogy politikai pályafutását egyrészt sokkal rövidebb, másrészt elvben sokkal változatosabb, semhogy jóga volna ahhoz, hogy a mindig egyet hirdető demokrácia pártja és annak vezetők egy kritizálja.

— Terézvárosi sajtóbeszélgetés. A Ferencvárosi Demokrata Körben János Sándor üggy, akik elnökeltevel vezetőségi ülést tartott, melyen többek között „A Polgár” propagandájával foglalkozott. Elhatározta, hogy ennek az ügynek állandó napirenden tartása céljából szűkösbizottságot alakít. A bizottságnak tagjai Nemesi Sándor dr., Károcs Jenő, Pogány Jenő, Mező Jenő és Schneider Béla lettek.

— Belvárosi a Ferencvárosi második demokrácia körét. A Ferencvárosi Nemzeti Demokrata Párt XXI. választókerületre a hó 14-én innapi vacsora keretében aratta fel ülést új 95. szám alatt körhelyiség. A Ferencvárosi demokrácia polgársága szűkösbizottságot meg az alkalommal a termet, hogy jelen lehessenek az innapi aktusnál. A vezetőség nevében Darnay Gyula nagyszívesüléssel beszédében köszönetet mondott a sajtóbeszélgetés résztvevőinek és felkérte a párt betöltés elnököknek. Pócsk József nemzetgyűlési képviselőnek ígért beszédében megemlékezett Benedek János nemzetgyűlési képviselőre a kör felavatásánál. Benedek János pályafutását beszédében ismertette ezután a demokrácia eszméinek történetét és felszólította az új kör tagjait, hogy ennek az eszmének, mely egyedül biztosítja Magyarországot regenevelését, harcos és bátor legyenek. A hallgatóság sűrű tapszónánál üdvözölte a sajtóbeszélgetés résztvevőit és a sajtóbeszélgetés résztvevőit, majd a beszéd betöltésével percekig ünnepelt. Utána Fűlök Gyula dr., Kőröscsi Zoltán dr., Zádler Emil dr. szólaltak fel, végül Lóday Andor dr. főtitkár felolvasta Pócsk József üdvözölést levéllet és lefűlökös szavakkal hívta fel a Ferencvárosi polgárságot a céltudatos szervezkedésre.

„PYRAMIS”
 MAGYAR FÖLDÉRTÉKESÍTŐK ÉS FÖLDÉRTÉKESÍTŐK KERESKEDELMI RÉSZVÉNYTÁRSASÁGA
Budapesti, Teréz körút 26
 Részvénytőke: 1.600.000.000 K
 Bankosztály: Gabonaszállít. Lízst., vetőmag-, mezőgazdasági gép-, műtrágya-értékesítésműszaki és biológiai osztály

Lipótvárosi Demokrata Kör
 tagjai részére
 izleles házikoszt
 Leves
 Sült, körítés
 tészta va gy sajtt
 naponta 12 órától 3 óráig!
 Menü: 22.000 K
 Fischer J.
 vezérigazgató

Józan Miklós unitárius püspök a Lipótvárosi Demokrata Körben

— A Ferencvárosi Testgyakorlók Köre legutóbbi alakulási ülésén egyházi lelkesedéssel díszelnéköző választású **Polgár József** nemzetgyűlési képviselőt. — „A Polgár” propagandája a XV—XVII. választókörrelt demokraták köre 14-én, szerdán politikai vácserát rendezett, melyen **Benedek Dezsd** és **Kiss Ferenc** elnökök foglalkoztak a politikai helyzettel. Ezután **Kaniszay Dezsd** tanár ismertette a pártjászt szerepét a politikai életben és arra kérte a jelenlévőket, hogy mindenképp erejükkel támogassák „A Polgár”-t, a demokratizmus eszméinek harcos orgánumát.

— A Demokrata központi ifjúsági szervezete esztendőben, f. hó 15-én a Központi Kör nagytermében tömegesen látogatott összejövetelt rendezett, melyen a kerültek kiküldöttjei is részt vettek. A megjelenteket **Dr. Rosenberg Benedek** üdvözölte lelkes szavakkal. **Dr. Sebestény Ernő** a pártiszervekedésről írtakénti lendülettel szónokolt a hallgatóság előtt. **Zombor Géza** v. államtitkár az ifjúság és népi szervezkedésekéről tartott tetszéssel fogadott előadást, melyet az ifjúság névből **Patai Sándor** kísért meg, ki egyben fogadalmat tett a központi szervezkedésnek nagyarányú kiépítésére tárgyában is.

— Az előadás után a sajtópropaganda, mely „A Polgár” érdekében történtek, egyúttal az ifjúság egységes megszervezése tárgyában folytak eredményes megbeszélések.

— A választások előkészítése. A Józsefvárosi XIX. Nemzeti Demokrata Pártkör választmányára e hó 14-én szerdán **Köröndy Zoltán** dr. elnöklételevel ülést tartott, melyen a február 8-iki közgyűlés előkészítésével foglalkozott. Az elnök jelentésből tudomásul vette a közgyűlés, hogy a józsefvárosi választókörrelt közös választási íródája a XVII. kerület helyiségeiben megkezdte működését.

Harminc esztendő

munkásságának önként kínálkozó határkövével áll meg egy pillanatra — nem megzihenni, csak egy pillanást hátravetni a főváros egy derék munkás tisztviselője, **Halász József** főigazgató. Talán eddig nem is állt meg, hanem úgy kellett megállítani erre az egy pillanatra is. A jubliánus a város-házigazgatók gondnoka. Abba a harminc esztendőbe, melynek munkásságára most ért el talán az első pihenője, abba eskü — (többek között — a Károly-kaszárnya átvétele és központi városháza előjára való átállításra. Egy fúto visszaemlékezés a régi Károly-kaszárnyára elegendő, hogy úgy nagyjában egyékelni tudjuk ebből az egyből **Halász József** a zajtalan, de annál értékesebb munkásságát. Ezt az orotmba és lehetetlen építőtömeget, ez a szó minden rossz értelmében vett kaszárnyát ő varázsolta át mégis csak használható hivatali helyiséggé, ő fejlesztette, eszmésítette, alakította azóta is, s ő tartja rendszerben minden tekintetben. **Halász József** jubileumát alkalankul használták fel nagyszámú jóakarói, barátai, hogy szeretetüknek, megbecsülésüknek adjanak irányában kifejezést. Egy derék munkás polgárt ünnepel az egész budapesti városháza, szeretettel, ragaszkodással.

A Lipótvárosi Demokrata Kör kedden, 13-án tagavató vácserát rendezett, melyen megjelent **Józan Miklós** unitárius esperes, püspökküldetés is.

Az est első felszólalója **dr. Gal Jenő** elnök volt. — A Demokrata körökben — mondotta — a tagavató vácserák a legnagyobb ünnepek. Amikor ma is új tagokat avatunk, régi szakosok híven elmondják nekik, kik vagyunk, mit akarunk. Nagyon szomorú napokat élünk mostan, amikor az ország felelős miniszterelőnöke kerekben kijelenti, hogy *Magyarország nem ért még arra, hogy a tükös egységség jogában részesüljön*. De mit fognak mondani erre a külföld emberei, akiket nem hangulatok urálnak! Mit gondolnak azok az emberek, akik bele akarják kapcsolni ezt az országot a nagy nyugati nemzetek kultúrközösségébe? Minélünk nem lehet meg ugyanaz a választókétség, mely a francia, angol és német polgárnak már megvan? Hiszen a választókétség az egyetlen jog, melyet minden külső befolyás nélkül gyakorolhatunk és kellene gyakorolnunk. *A kultúr-függelék, melyre átadandó hivatalunk, megtámasztás és aki ezt vállalja, nem akarhatja az ország igaz újjáépítését.*

— Sajnos, még mindig él a lelkekben az a szörnyű szellem, melyet a háború szabadított fel, Soha olyan rossz nem volt ember, mint ma. Látnak a szörnyű nemet gyilkosságok példáját, látjuk a nálunk elkövetett borzalmak köztöbét, hogy még nem indultunk el a haladás útjára előre, kell valami kéros anyagnak lenni, mely az emberiségnek jobb útra térítést még mindig megakadályozza. Ez a kéros anyag az a szörnyű gazdasági ellátatlanság, melyet a háború okozott és ez nem enged, hogy a demokratikus fejlődés abban az országban uralomra juthasson. No jöjjenek folyton a fájvédelem jelszavára, hiszen a fájvédelem megvalósul a testvériségnek a lakosság egy nagy rétegével szemben. Aki a magyar faj számarányának fogyatékosságát hirdeti, nem lehet híve sem a magyar jelennek, sem a magyar jövőnek.

Józan Miklós püspök választott ezután a beszéde. — Szoklatom — mondotta — hogy én ma egy politikai párt asztalánál foglalkozok helyet, mert nem foglalkoztam soha a napi politikával. Az életben mindig tisztelt barátom hivatkozott arra, hogy én nemokára nagy útra indultok. *Ez igaz, az amerikai unitárius társaság most ül meg fejedelmének száz éves jubileumát, ezen veszek én részt egyházi képviselőként*. Mindenütt, ahol meg foyok jelenni, örömmre és büszkeséggel fog szolgálni az a mal este, hiszen mindaz, amit itt kedves barátom elmondott, *adott a választó bíródalomnak a kétlappja. Ez igaz, Amerikának csak a demokrácia a kétlappja. Ez igaz, nagy emberek csak a demokrácia levegőjében fejlődhetnek ki*. Az ember olyan, mint a fa, mint a növény. Kell föld, melybe gyökereit behatósíthatja, melybe megkapaszkodhatson és melyből táplálkozik szívhasszon, kell levegő, melyben lélegezhesen és kell napfény, melyben fejlődhesen. Mi lehet a talaj mag, ha nem a szabad polgári berendezkedés, mi a levegő, ha nem az egyenlőség a jogokban és kötelemlésekben, hogy olyanoknak mutassuk magunkat, amelyeknek vagyunk Isten és elsősorban önmagunk előtt. Mert hogy isma-heti az örökösököt az, aki önmagát sem ismeri. És mi lehet a napfény, melyben fejlődhet az ember, ha nem a szeretet. Ennek a napfényre támaszkodni felelősség. *Magyarország szomorú, káros és borongós napokat élünk*. Ilyen idő van most nemzetünk életében is. *Köd van és nem látunk tisztán a külvilágba*. Csak halvány árnyakat és szilheteket látunk és én várom annak a napnak a feljöttét, mely el fojja az éj a homályt, ezt a bizonytalanságot, a gyansokodást, a hitetleniséget. Várom annak a napnak feljöttét, mely az új utat és új földet jelent nemzetünknek és ha körülambas alkalmam lesz, erre, küldök haza, akár ridló útján is, egy-egy napsgarát. (Nagy taps.)

Pereheli ünnepekkel a jelenlévők **Józan püspököt** gyönyörű, nemes és szívememerkelő szavaiért és ezzel az akkorddal ért véget a szép ünnepély.

Tagavató Angyalföldön

Az Angyalföldi Polgári Köre szép ünnepély keretében tartotta meg a nemrég megalakult külső Terézváros (XII. Angyalföld) demokrata köre első tagavató összejövetelét e hó 14-én, szerdán. A társvezetők képviselőin kívül megjelentek: **Benedek János** nemzetgyűlési képviselő, **Pusztay Károly** igazgató a Központi Demokrata Kör, **Pósta Sándor** dr., **Deutsch Márk** és **Simonyi Sándor** dr., a Belvárosi Demokrata Párt megbízásából, **Gáspár Pál** v. törvényhatósági bizottsági tag és neje és Angyalföld társadalomának színe-java.

Földváry Béla dr. üdvözölte a megjelent vendégeket és tagokat. Tagavátás van — mondotta — és tal a demokrácia új harcossát mindig ünnepléyes formák között avatjuk.

Pusztay Károly azokról beszélt, akiket a kurzus kiülőzött állásukból azért, hogy helyükbe a maga embereit álltassa.

Winkler Sándor az új tagok köszönetét tolmácsolta, majd **Pósta Sándor** mondott beszédet. Magyarországnak sokan és sokszor vetik szemére a külföldön, hogy itt az emberek sokat beszélnek és keveset cselekednek. Most örülnünk kellene, ha az a sok beszéd, mely az utóbbi években elhangzott, nem érett volna olyan cselekedetökké, mint amelyeknek, sajnos, szenvedni tanul velünk.

Deutsch Silber ipartestületi elnök arról beszélt, hogy a kormány és a főváros jelenlegi urai mindenbe és mindenkor az iparosok és kereskedők érdekei ellen cselekedtek. Most is, amikor arról van szó, hogy a főváros üzemelt, melyek nem jövedelmeznek, csak a polgárság adóillereit emésztik fel, leéptések, olyan embereket neveznek ki a kérdés tanulmányozó bizottság tagjainak sorába szakemberek helyett, akiknek fogalmuk sincs a kereskedők és iparosok érdekeiről.

Nagy taps közepette emelkedett ezután **Benedek János** szólasra. Nálunk ma az a divatos jelszó, hogy meg kell fosztani a társadalom egy másik rétegét a jogaitól. *De az a test, mely egyes tagjait korlátozza működésükben, beteg*. Soha ilyen beteg az ország nem volt, mint ma. Máskor is ment át a magyarság súlyos betegségeken, de ma olyan férték arrogáns az orvos szerepét, akik erre nem hívatottak. Ezek csak az ortosi honoráriuma gondolatok, mely rájuk vár, de nem történik a betegrel, aki fölül akar élni a pusztulást. Mi, sajnos, minden nagy katasztrófa után bűnbakot keresünk. Amikor **Messina** elpusztult, az egész világ megrögzött a szörnyű hírre. A város elpusztult, csak a kereszt által szilárdan egy magas hegyfokon. És ókor a kereszt köré gyülekeztek a szentképárusok, a mézeskalácsosok és a többi

külfarok. Jött a püspök, bucsujáró helyet csinált a dombjáról és a külfarok jó terület csinált. *Ma is odatették a pusztulás dombjára a keresztet és ott vannak körülötte a szentképárusok, a mézeskalácsosok és a villamosvasutak igazgatói-sága. Magyarországon sok gyermekét vesztette el. De kell, hogy a sírtól anyja oly igazi anya legyen, als a megmaradtakat annál több szeretettel öleli magához*. Ez legyen a jövendő és erre a jövendőre irtli póarárt.

A társaság lelkes hangulatban maradt még sokáig együtt.

SPORT

× **Futball**. A legutolsó vasárnapon külföldön játszó csapatunk értékes győzelmet aruttak. Azt következettük ebből, hogy a két nagyjelentőségű, országos közt, találkozóban is megállta helyét a magyar tizenegyre, ha meg is grógnál, amennyiben Orth németország meccsen szerzett sérülése miatt alighanem itthon marad. A csapat összállításáról a felelőség különben — nézetünk szerint — nem anyra a szövetségi kapitányt, mint inkább az egyes csapatok intézőit terheli, akik mind saját játékosait ajánlták, mint a legjobbát.

× **Hokki**. Akiik addig közönséges jéghokkiját játszott, most áttértek a koronghokkúra. Dunlop és a csodásan játszó Johnsen vezérelte által rolyik a training a jégen. A koronghokkij gyorsabb, érdekesebb, de durvább és veszélyesebb játék, mint testvére. A korongot — mely lapos tömörümm — előre passzolni nem szabad, csak egyvonalban vagy hátra. A játék annyira faraszto, hogy közben is szabad játékos cserélni. A korong által szerzethető sérülések ellen védekezésül a játékosok tetőföld-talpig bürökkel vannak behorvátva.

× **Vívás**. 18 egyéni és 2 csapatverseny lesz az idén. Farszto és hosszú versenyezője előtt állnak tehát vívónk és különösen a fiatalabb tehetségek ki majd magukért. Lesz ugyanis több junior, kezdő, kizárólag és handicap verseny, melyek közül a Nemzeti Vívó Club II. osztályú versenyé emelkedik ki. Ezen a tradicionális versenyen rendszeren minden másodikklasszus vívónk indul. A nyílt versenyek és Hósié emlékversenyével kezdődnek és a bajnokságokkal végződnek. Közben lesz egy kimondott nemzetközi verseny, melyre remélhetőleg meghívunk néhány kiváló külföldi vívót is. Végül rendeznek három vidéki versenyt is: Szegeden, Debrecenben és Győrön.

Felelős szerkesztő: **Dr. Hajdu Marcel**
Felelős kiadó: **Zombor Géza**

Fodor Testnevelő és Vivóintézete

Specialitás:
gyermektestnevelés!
TELEFÓNSZÁM: 996

IV. Petőfi Sándor ucca 3

Pannonia kávéház
MISKOLC, Széchenyi és Kossuth ucca 3-ak
A demokrata és kereskedvülág találkozóhelye!

Roscher-gépgyár, Görilltz

szállít legjobb szerkezettü augszari gépeket. Vezérképviselet: Erdélyi Henrik Budapest VII. Dohány z. 75 Telefon József 68-01

Legfinomabb kalapok és sapkák
Radványi Jenőné
Budapest, Baross tér 17. szám

Engel és Gottsmann bel- és külföldi úri és női szövetkülönlegességek nagyban és kicsinyben

Budapest, Deák tér 1., az udvarban. Telefon: 52-14

Nyomatott az „UJSAQUZEM” könyvkiadó és nyomda r.-t. körforgópején, Rökk Szilárd ucca 8. Üzemvezető: Gunesch György.